

Klimaatactieplan voor een klimaatneutraal Hoogstraten

Hoogstraten
hoogst hartelijk

Inhoud

I.	Inleiding.....	4
II.	Op weg naar een klimaatneutraal Hoogstraten	6
	De uitdaging voor Hoogstraten.....	6
	De beleidscontext waarin we werken.....	7
	Het Burgemeestersconvenant als concreet engagement.....	7
	(Inter)nationaal klimaatbeleid als richtlijn voor de doelen.....	7
	De duurzame ontwikkelingsdoelen als verbinding met andere doelstellingen.....	8
	Streekproject Kempen2030 voor regionale samenwerking	8
	Vlaams Lokaal energie en klimaatpact als ondersteuning.....	8
III.	Hoe realiseren we impact met ons klimaatbeleid?	10
	Principe 1 – We durven focussen	10
	Principe 2 – We verweven klimaat met andere ambities en plannen	11
	Principe 3 – We reiken de hand voor samenwerking	11
	Principe 4 – We werken met een flexibel planningskader.....	12
	Principe 5 – We halen het (publiek) ondernemerschap naar boven.....	12
IV.	Speerpunten van het lokaal klimaatbeleid	14
	Speerpunt 1 : de stad gebruikt 40% minder energie, als opstap naar fossielvrij tegen 2050	15
	Speerpunt 2 : Klimaatadaptatie : openbaar domein klimaatproof (her)inrichten en groenblauwe netwerken creëren.....	23
	Speerpunt 3 : Private ontwikkelingen klimaatproof sturen.....	35
	Speerpunt 4 : Privaat woonpatrimonium renoveren	43
	Speerpunt 5 : Systematische keuze voor alternatief vervoer	52
	Speerpunt 6 : Transitie van fossiel naar hernieuwbaar	63
	Speerpunt 7 : Heel Hoogstraten is betrokken.....	73
	Speerpunt 8 : Mondiaal klimaatbeleid	82

I. Inleiding

De klimaatcrisis zet ons voor grote veranderingen en uitdagingen. Enerzijds moet onze gemeente zich voorbereiden op de impact van een stijgend risico op droogte, hittestress en wateroverlast. Anderzijds moeten we uiterlijk tegen de tweede helft van de eeuw klimaatneutraal worden, wat wil zeggen dat de uitstoot van broeikasgassen weer in evenwicht komt met de natuurlijke opname ervan.

Dat vraagt om een versnelling en verdieping van de klimaattransitie, met als uitgangspunt dat klimaatacties op verschillende domeinen voor winsten op de lange termijn zorgen. We gaan voor een gemeente met comfortabele, energiezuinige woningen. Een gemeente waar veel gefietst wordt. Een gemeente met een aantrekkelijke en gezonde leef-en werkomgeving. Een gemeente waar landbouw en natuur hand in hand de biodiversiteit versterken. Een gemeente met een slim gebruik van energie, die bovendien lokaal geproduceerd, hernieuwbaar én betaalbaar voor iedereen is.

Dit klimaatactieplan kwam tot stand met de hulp van IOK en de provincie Antwerpen. Bij dit rapport horen de volgende bijlagen :

'Rapport klimaat Hoogstraten' van Provincie in cijfers	Actuele data over klimaat- en energiedata voor Hoogstraten, digitaal en geactualiseerd terug te vinden op https://provincies.incijfers.be/dashboard/dashboard/klimaat
'Klimaatactieplan 2030 Hoogstraten – Rapport' van de Provincie Antwerpen	Rapport als bijlage voor de SECAP binnen het burgemeestersconvenant, met onder meer een risico- en kwetsbaarheidsanalyse.
'Klimaatactieplan 2030 Hoogstraten – Actietabellen'	Samenvatting van de acties, met een indicatie van de timing en koppeling aan de MJP.

II. Op weg naar een klimaatneutraal Hoogstraten

De uitdaging voor Hoogstraten.

In de voorbije legislatuur is een lokaal en regionaal energie- en klimaatbeleid op de rails gezet. Naast de cruciale mentaliteitswijziging zijn ook op het terrein de eerste zichtbare resultaten geboekt. Gelijktijdig stellen we vast dat de huidige inspanningen niet volstaan om de vooropgestelde doelstelling te halen.

Met het streekproject Kempen2030 en met 2030 als nieuwe horizon, zetten we een volgende, logische stap door het concretiseren van één gezamenlijke visie onder alle 29 Kempense lokale besturen: **“het versnellen van het koolstofvrij maken van het grondgebied tegen 2050, ons wapenen om klaar te zijn voor de onvermijdelijke effecten van de klimaatverandering en onze inwoners toegang verzekeren tot veilige, duurzame en betaalbare energie”**. Aan deze gezamenlijke visie zijn volgende doelstellingen verbonden:

1. **We willen tegen 2030 40% minder CO₂ uitstoten t.o.v. referentiejaar 2011.** Dat wil zeggen dat de CO₂-uitstoot in Hoogstraten in 2030 nog maximaal 100.035 ton CO₂ bedraagt, tegenover 166.071 ton in 2011. We buigen de stijgende energievraag om naar een daling en werken mee aan het regionale doel om 32% van de plaatselijke energievraag (elektriciteit en warmte) regionaal te produceren met hernieuwbare energiebronnen tegen 2030
2. **We maken de gemeente klimaatbestendiger tegen klimaatrisico's.** Dat doen we door ons aan te passen aan de gevolgen van de klimaatverstoring. We integreren klimaatadaptie (vb. bebossen, ontharden, ruimte maken voor water, ventileren, het beheersen van warmteopname en afschermen van klimaatrisico's) in alle facetten van het lokaal beleid. Dat moet leiden tot een inperking van klimaatrisico's zoals hittestress, droogte en wateroverlast.
3. **We willen iedereen toegang tot veilige, duurzame en betaalbare energie garanderen.** Daarom proberen we inzichten te delen met andere steden en gemeenten. Op regionaal vlak doen we dit via de Kempen2030-overlegmomenten, de Kempen2030-academie en de provinciale regiowerking.

De beleidscontext waarin we werken.

Het Burgemeestersconvenant als concreet engagement

Op 23 september 2019 besliste de gemeenteraad van Hoogstraten om toe te treden tot het **Burgemeestersconvenant 2030**. De Europese Commissie lanceerde in 2008 dit Burgemeestersconvenant met de ambitie om lokale besturen te engageren om de klimaat- en energiedoelstellingen van de Europese Unie te behalen en zelfs te overtreffen. Intussen telt het initiatief meer dan 10.000 lokale en regionale overheden verspreid over 60 landen. **Meer dan 80% van alle steden en gemeenten in Vlaanderen doen mee met het Burgemeestersconvenant.**

Om het engagement van het burgemeestersconvenant te concretiseren naar daadwerkelijke acties en projecten, verbinden de ondertekenaars zich er toe om na de goedkeuring door de gemeenteraad een energie- en klimaatactieplan op te maken en hierover te rapporteren aan Europa.

(Inter)nationaal klimaatbeleid als richtlijn voor de doelen

Het Burgemeestersconvenant is de lokale uitvoering van de Europese klimaatdoelen. Deze geven dan op hun beurt uitwerking aan het **internationale Akkoord van Parijs**, waarin landen hebben afgesproken **om samen de opwarming van de aarde tot onder de 2°C te beperken**. In België krijgen de klimaatdoelen uitwerking in het Nationaal Energie- en Klimaatplan, dat uiteenzet hoe de federale regering en de gewest- en gemeenschapsregeringen-, gewesten en gemeenschappen van dit land de Europese doelstellingen willen naleven.

Daarnaast is er ook de Europese adaptatiestrategie die de lidstaten beter wil beschermen tegen de gevolgen van de klimaatverstoring. Het Vlaams Adaptatieplan maakt die strategie voor Vlaanderen concreet. Dat plan werkt door naar andere beleids- en beheersplannen zoals de stroomgebiedsbeheersplannen, code van goede praktijk voor rioleringen, etc.

De duurzame ontwikkelingsdoelen als verbinding met andere doelstellingen

Hoogstraten hanteert de **Duurzame Ontwikkelingsdoelen** (de zogenaamde *Sustainable Development Goals*, of *SDG's*) van de Verenigde Naties als leidraad voor het beleid richting 2030. De doelen kregen een lokale vertaling in de Hoogstraatse meerjarenplanning 2020 – 2025. Dit energie- en klimaatactieplan sluit naadloos aan bij deze *SDG's*. Voor doelen als 'Klimaatactie' en 'Betaalbare en duurzame energie' is dat evident, maar ook doelstellingen als 'Goede gezondheid en welzijn', 'Minder ongelijkheid' of 'Duurzame steden en gemeenschappen' hebben duidelijke linken met dit plan. **Het energie- en klimaatactieplan moet dus een belangrijk instrument vormen om deze *SDG's* te behalen in 2030.**

Streekproject Kempen2030 voor regionale samenwerking

Kempen2030 wil met 2030 als nieuwe horizon, een volgende, logische stap zijn in het concretiseren van de gedeelde visie rond het Burgemeestersconvenant 2030. Sterker dan ooit is er het besef dat samenwerking cruciaal is om deze ambitieuze doelstelling te bereiken.

IOK, de Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen en de provincie Antwerpen vervullen samen de rol van territoriaal coördinator voor Kempen2030. Dat wil zeggen dat ze samen het lokaal bestuur ondersteunen bij de opmaak, opvolging, uitvoering en rapportage van hun klimaatactieplan. Daarnaast zetten ze ook regionale en provinciale acties op. Ook andere partners en actoren werken mee aan de realisatie van de doelen van Kempen2030.

Vlaams Lokaal energie en klimaatpact als ondersteuning

De Vlaamse Regering keurde dit pact op 4 juni 2021 goed. Het pact houdt sterke wederzijdse engagementen in, die de sleutelrol van de lokale besturen in het Vlaamse klimaat- en energiebeleid beklemtoont. Het vertaalt langetermijndoelstellingen naar

enthousiasmerende, tastbare werven en nodigt iedereen – lokale besturen, burgers, verenigingen en bedrijven – uit om ermee aan de slag te gaan. Voor de lokale besturen voorziet Vlaanderen financiële ondersteuning.

III. Hoe realiseren we impact met ons klimaatbeleid?

De afgelopen tien jaren is het lokaal klimaatbeleid langzaam maar zeker de marginaliteit ontgroeid. In bijna iedere gemeente is het verveld tot hét transversale beleidsthema bij uitstek. Nu de gevolgen van die klimaatverandering steeds duidelijker worden, weerklinkt de vraag "hoe kunnen we echt impact realiseren met ons lokale klimaatbeleid?".

In Hoogstraten beseffen we dat een robuust klimaatplan meer is dan een los samenraapsel van acties. We geloven dat naast de concrete acties ook de **achterliggende planningsprincipes cruciaal zijn om op het terrein tot impact te komen**. Het zijn deze principes die aan de basis liggen van de acties & maatregelen.

	Principe 1 – We durven focussen
Principe 2 – We verweven klimaat met andere ambities en plannen	
	Principe 3 – We reiken de hand voor samenwerking
Principe 4 – We werken met een flexibel planningskader	
	Principe 5 – We halen het (publiek) ondernemerschap naar boven

Binnen dit hoofdstuk schijnen we licht op de planningsprincipes die richting geven aan ons klimaatbeleid. Dit biedt **handelingsperspectief en houvast, ook daar waar de concrete maatregelen en acties nog te onzeker of onvoldoende toereikend zijn**.

Principe 1 – We durven focussen

Klimaatverandering tegengaan en klimaatverandering opvangen voor wat nu al onafwendbaar is, vraagt om actie op vele fronten. We kiezen om doelbewust in te zetten op **8 speerpunten**. Deze zijn onder de koepel van IOK-Kempen 2030 voorgesteld als

focusdomeinen. Dit betekent niet dat we eventuele andere zinvolle acties rond klimaat buiten deze speerpunten negeren. Het is wel zo dat de hoofdfocus op de speerpunten ligt. **We mikken specifiek op acties en maatregelen waarbij we als lokaal bestuur de hoogst mogelijke toegevoegde waarde hebben**, hetzij door onze bevoegdheid of door bijvoorbeeld lokale contacten & terreinkennis in te zetten.

Principe 2 – We verweven klimaat met andere ambities en plannen

Dit plan is gekoppeld aan vele andere beleidsdomeinen. Binnen een aantal van deze domeinen werken we gelijktijdig aan het klimaatactieplan aan onderzoek en / of planning. We denken daarbij aan :

- beleidsplan ruimte Hoogstraten;
- mobiliteitsplan;
- hemelwaterplan;
- het warmteplan;
- renovatiestrategie woonpatrimonium;
- ...

Het realiseren van het klimaatplan moet gepaard gaan met het realiseren van verschillende gekoppelde ambities. **Daarom is dit klimaatplan afgestemd op en verweven in de andere lopende beleidsplannen van de stad en omgekeerd.** Zo creëren we mede-eigenaarschap en betrokkenheid en vermijden we eilanddenken.

Principe 3 – We reiken de hand voor samenwerking

Met de uitvoering van dit klimaatplan moeten we meer dan ooit op zoek gaan naar verbondenheid in de samenwerking. De stap in het stedelijke klimaatbeleid van 2020 naar 2030 maakt duidelijk dat de klemtoon op klassieke beleidsmaatregelen verruimd moet worden met **experimenten en opschalingsprojecten**. Het stadsbestuur staat gelukkig niet alleen. Er zijn verschillende kansen in Hoogstraten om te werken aan een stevig fundament van stakeholderdialoog rond klimaatbeleid. We denken bijvoorbeeld aan de gedetecteerde kansen tot vergroening in het dorpskerntraject van Wortel of de initiatieven in de land- en tuinbouw voor het delen van energie- en waterstromen.

Maar er is meer nodig; voor samenwerking reiken we actiever de hand aan burgers, organisaties en ondernemingen. **Daarom bouwen we de komende jaren in uitvoering van dit klimaatplan ook zorgvuldig aan een samenwerkingsalliantie in de ruimere zin.** De structuur geeft ruimte voor samenwerking met interne en externe stakeholders.

Het betrekken van de verschillende stakeholders bij klimaatbeleid is zowel wenselijk als noodzakelijk. Het merendeel van de lokale broeikasgasuitstoot is niet het resultaat van de eigen stadsdiensten, maar van burgers en bedrijven. Om de energie- en klimaatdoelstellingen te realiseren, moet de hele maatschappij in al haar geledingen en diversiteit samenwerken.

Principe 4 – We werken met een flexibel planningskader

Een robuust klimaatplan laat ruimte voor een flexibel planningskader waarin zowel elementen op korte termijn als de doorkijk op lange termijn opgenomen zijn. Dit klimaatactieplan overspant 2 gemeentelijke legislaturen. Voor het huidige gemeentebestuur is het moeilijk om een voorafname te doen op de engagementen die de volgende meerderheid moet naleven. **Daarom focussen we ons voor dit klimaatbudget in eerste instantie op de periode 2020 – 2025.**

In 2024 volgt een actualisatie van het klimaatplan, aangepast aan de nieuwe legislatuur. We vragen dan ook om het **klimaatplan op te vatten als een gelaagd document, met veel concrete zaken maar ook af en toe met principes en voorstellen** die in de huidige context minder evident lijken. Het flexibele planningskader laat toe om naargelang de context van de komende jaren wat meer, dan wel wat minder in te spelen op bepaalde beleidsmaatregelen. Door bijvoorbeeld de toekomstige beschikbaarheid van Europese fondsen en het toekomstige bovenlokale beleidskader, kunnen nieuwe opportuniteiten zich aanmelden.

Principe 5 – We halen het (publiek) ondernemerschap naar boven

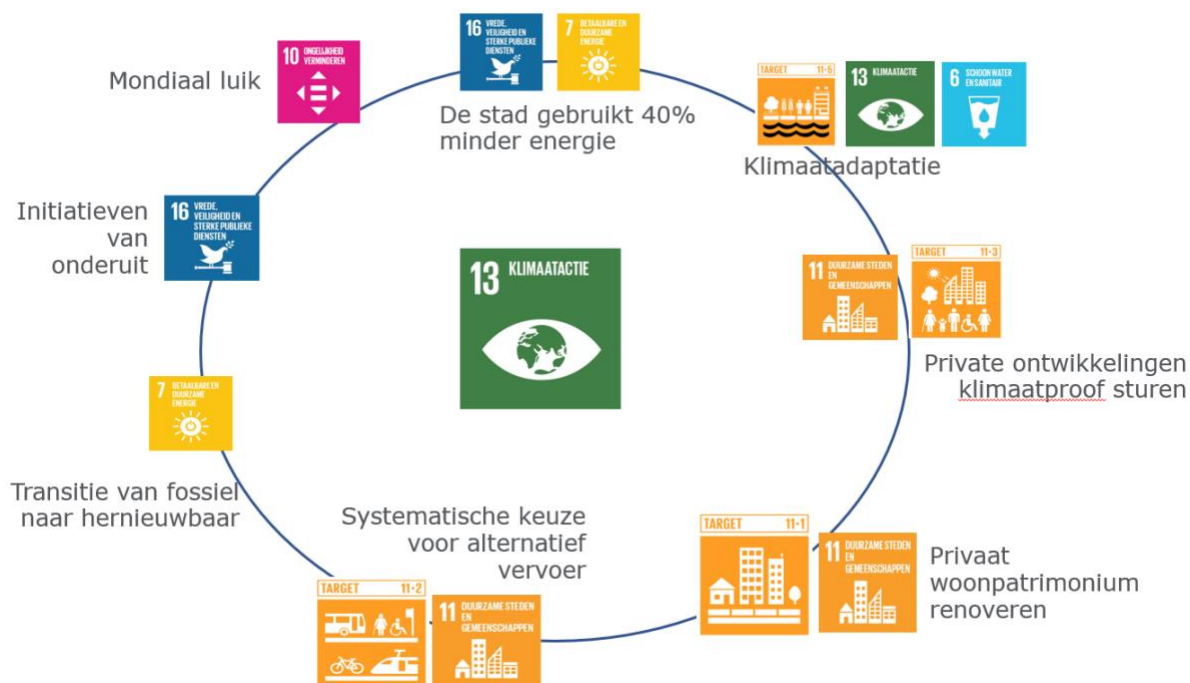
Om een daadkrachtig klimaatbeleid te voeren, is het voor de stad belangrijk dat de nodige beleidsmiddelen op het juiste moment beschikbaar zijn. Als stad staan we voor een grote beleidsopgave waar altijd een spanningsveld tussen benodigde middelen en beschikbare

middelen voelbaar aanwezig is. Dat verantwoordt meteen de nood om strategisch doordacht om te springen met de beschikbare beleidsmiddelen.

Naar verwachting komen er de volgende jaren veel middelen vrij vanuit de verschillende bovenlokale overheidsniveaus. Als stad is het belangrijk om die middelengolf te zien aankomen, en om er vervolgens tijdig op mee te kunnen surfen. De stad kan ook kijken naar manieren om kosten te verlagen, samenwerkingsverbanden aan te gaan, lokale inkomsten te oormerken voor klimaatprojecten enz.

Als stad moeten we publiek ondernemerschap tonen om een **financieringsstrategie waar te maken die zich richt op het vinden van geld en tijd om de voorgehouden beleidshandelingen over de looptijd van dit klimaatplan uit te voeren.**

IV. Speerpunten van het lokaal klimaatbeleid

Figuur : 8 speerpunten van het lokaal klimaatbeleid

Om een structurele daling van onze klimaatimpact te realiseren zijn geïsoleerde acties absoluut nodig, maar niet voldoende. Daarnaast is **een meer systemische aanpak nodig waarbij we een 'klimaatreflex' structureel inbouwen in de verschillende beleidsdomeinen**. Zo'n aanpak ontvouwt zich in acht speerpunten. Die aanpak heeft ook een significant positieve impact op vlak van luchtkwaliteit, volksgezondheid, (verkeers-)leefbaarheid, sociale cohesie en biodiversiteit.

Speerpunt 1 : de stad gebruikt 40% minder energie, als opstap naar fossielvrij tegen 2050

Hoe staan we er voor en waar werken we naartoe?

Verwarming en elektriciteit voor de gebouwen van de stad en openbare verlichting hebben in 2018 een CO₂-uitstoot van 1.331 Ton. Ten opzichte van de totale uitstoot op het grondgebied is dat een aandeel van 0,5%.

Het merendeel van de uitstoot zit in de verwarming van gebouwen. Isoleren en doorgedreven renovatie is dan ook de belangrijkste uitdaging voor dit speerpunt.

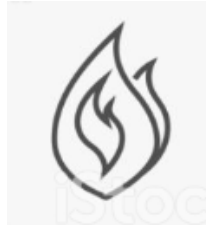
Concrete actuele cijfers over de impact van het voertuigenpark en het woon-werkverkeer van het stadspersoneel is niet beschikbaar. Uit eerdere cijfers weten we dat het aandeel van deze activiteit binnen dit speerpunt eerder klein is. Niettemin is dit naar zichtbaarheid en voorbeeldfunctie evenzeer een belangrijk onderdeel.

Figuur : CO₂- uitstoot en aandeel van het aardgasverbruik en elektriciteitsverbruik in gebouwen van de stad en openbare verlichting, Bron : Fluvius

De stad heeft een directe invloed op haar eigen stadspatrimonium, de openbare verlichting en de dienstverplaatsingen, en een sterke invloed op het woon-werkverkeer van het personeel. **Omwille van de voorbeeldrol van de stad binnen een lokaal klimaatbeleid, is dit een belangrijk speerpunt voor de stad.**

Belangrijke partners en actoren voor deze acties zijn Fluvius en het Vlaams Energiebedrijf (VEB).

**Aardgasverbruik
gebouwen stad****Elektriciteit
gebouwen stad****Elektriciteit O.V.**

Aandeel in het totaal verbruik van de eigen organisatie	74%	13%	13%
Bestaande trend 2011 - 2018	Dalend (10 - 15%)	Licht stijgend (<+10%)	Licht stijgend (<+3%)
Nodige trend tgn 2030	-40%	-40%	-40%

Bron : Fluvius data : verbruiken stad Hoogstraten tot en met 2017

Inspiratie uit de Kempen : kantoorgebouw IOK

Goed voorbeeld van partner IOK : in 2014 is het nieuwe kantoorgebouw van IOK gerealiseerd vanuit een doorgedreven visie op duurzaamheid. Allereerst is vanaf de beginfase van het project ervoor gekozen om de beschikbare ruimte in de omgeving maximaal te benutten. Om dit te bereiken, is maximaal in de hoogte gebouwd, rekening houdend met de nodige ruimtelijke kwaliteiten voor de

omgeving. De volledige gevel van het gebouw is uitgewerkt in hout. De basis voor het koel- en verwarmingsbehoefte bestaat uit hernieuwbare energie, namelijk een warmtepomp op basis van grondwater. Daarnaast maakt de site ook gebruik van betonkernactivering, hoge isolatiedikte en minimale perforaties.

Welke acties gaan we nemen om de doelen te bereiken?

Binnen dit speerpunt zetten we in op de volgende operationele doelstellingen en acties :

Operationele doelstellingen	Acties
OD 1.1 We reduceren het primair energieverbruik in gebouwen (exclusief erfgoed) jaarlijks met 2,09% vanaf 2020.	<ol style="list-style-type: none">1. We maken een energiezorgplan op voor (een selectie van) de gebouwen en voeren dit uit.2. In 2021 starten we met de opmaak van een vastgoedplan voor al onze bestaande gebouwen.3. Voor nieuwbouw of verbouw hanteren we climate responsive design.<ul style="list-style-type: none">❖ we sluiten geen nieuwbouwprojecten meer aan op het gasnet vanaf 2021;❖ we plannen geen nieuwbouw of verbouw meer zonder optimaal ruimtegebruik vanaf 2021.
OD 1.2 We reduceren de impact van onze dienstverplaatsingen en woon-werkverkeer.	<ol style="list-style-type: none">4. Voor dienstverplaatsingen zetten we in op minder autogebruik, efficiëntere verplaatsingen en een groener wagenpark.<ul style="list-style-type: none">❖ In 2020 is reeds de keuze gemaakt om geen personenwagens meer aan te kopen met (enkel) een verbrandingsmotor. In 2022 geldt dit ook voor bestelwagens.❖ Dienstverplaatsingen van administratief personeel onder de 10km gebeuren bij voorkeur met de elektrische fietsen van de stad.5. We stimuleren fietsen en stappen als de meest aantrekkelijke vorm voor het woon-werkverkeer.<ul style="list-style-type: none">❖ De stad verkent de optie om fietsleasen aan te bieden aan het eigen personeel vanaf 2023.
OD 1.3 Voor de openbare verlichting schakelen we over op LED tegen 2030 en besparen zo 45% tegen 2030.	<ol style="list-style-type: none">6. De stad vernieuwt met Fluvius de openbare verlichting volledig naar LED tegen 2030.

Hieronder geven we een beknopte omschrijving van de acties voor dit speerpunt.

OD 1.1. We reduceren het primair energieverbruik in gebouwen (exclusief erfgoed) jaarlijks met 2,09% vanaf 2020.

Deze doelstelling verwijst naar het Regeerakkoord 2019 – 2024 van de Vlaamse regering dat een verhoogde ambitie vraagt aan lokale besturen, met concrete reductiedoelen voor 2030.

"Ook de Vlaamse en lokale overheden nemen hun verantwoordelijkheid en geven het goede voorbeeld. Net zoals de Vlaamse Overheid zullen gemeenten, steden, intercommunales, OCMW's, provincies en autonome gemeentebedrijven worden gevraagd dat zij hun broeikasgassen met 40% reduceren in 2030 ten opzichte van 2015 en vanaf 2020 per jaar een energiebesparing van 2,09% realiseren op het energieverbruik van hun gebouwenpark (inclusief technische infrastructuur, exclusief onroerend erfgoed),. De Vlaamse overheid helpt de lokale besturen in de onderlinge kennisuitwisseling. De eigen Vlaamse doelstelling wordt verscherpt naar 2,5% per jaar." Vlaams Regeerakkoord 2019-2024

1. ACTIE: We maken een energiezorgplan op voor (een selectie van) de gebouwen en voeren dit uit.

Voor de gebouwen met voldoende bezetting en / of gedeeld gebruik maakt de stad een energiezorgplan op.

- ❖ De zes gemeentelijke schoolgebouwen, inclusief het kunstonderwijs, krijgen in 2022 een energiescan en verwarmingsaudit.
- ❖ Het stadhuis en het WZC Stede Akkers ondergaan een energiemonitoring.
- ❖ Waar mogelijk gebruiken we onze stadsgebouwen als hefboom voor collectieve energieprojecten zoals warmtenetten of energiedelen.

Deze acties komen bovenop het reeds bestaande maatregelenpakket voor energiebesparing in deze gebouwen, zoals dakisolatie van kleuterschool Kiekeboe, vernieuwing van de lichtgroep in de bibliotheek, muurisolatie van de refters in Roommans en GBS Hoogstraten, ...

2. ACTIE: Voor al onze bestaande gebouwen maken we een vastgoedplan op.

Een vastgoedplan bevat een strategie om de kwaliteit en het maatschappelijke rendement van het stadspatrimonium te verbeteren. Het is een **leidraad om onder meer energiemaatregelen in gebouwen te plannen en een financiering te**

koppelen aan de verduurzaming van het vastgoedpatrimonium. Het brengt ook de kansen in beeld voor een **efficiënter ruimtegebruik** van de gebouwen. Toekomstige stadsprojecten toetsen we af aan het vastgoedplan.

In 2022 starten we een opdracht voor externe begeleiding op.

3. **ACTIE: Voor nieuw gebouwpatrimonium hanteren we climate responsive design.**

De criteria daarover staan in de GRO-tool beschreven en nemen we standaard op bij nieuwe projecten. Daarbij engageren we ons voor nieuwe projecten **tot een beter duurzaamheidsniveau dan wettelijk verplicht.**

Dit betekent ook dat ;

- geen nieuwbouwprojecten krijgen vanaf 2021 nog een aansluiting op het gasnet;
- geen nieuwbouw of verbouw is vanaf 2021 nog mogelijk zonder optimaal ruimtegebruik.

Inspiratie : De GRO-tool toegepast in de Jeugdlokalen Den Dijk

Het ontwerp van een nieuw gebouw voor jeugdverenigingen op Den Dijk in Hoogstraten zijn getoetst aan de climate-criteria van de GRO-tool. Concreet bevat het gebouw en de technieken de volgende kenmerken :

- Hoger E-peil dan wettelijk verplicht
- hitte tegengaan door luifels en zonwering
- een groendak en een wadi
- hergebruik van regenwater op de toiletten
- lucht-lucht warmtepomp in combi met een ventilatiesysteem D
- zonnepanelen

Het gebouw krijgt een optimale invulling door KSA en KLJ Hoogstraten, de Plussers en de stad voor de vakantiewerking. Meer dan de helft van het gebouwoppervlak is gedeelde ruimte.

Wat is de GRO-tool?

GRO is ontwikkeld als hanteerbaar instrument om in bouwprojecten van Vlaanderen een holistisch ambitieniveau te implementeren op vlak van duurzaamheid. Het verzamelt en reduceert de enorme hoeveelheid aan duurzaamheidsaspecten aan de hand van checklijsten en criteria. De GRO-tool geeft een totaalbeeld van de

duurzaamheidscore van een gebouw, waarbij energie een onderdeel is van het geheel. Het laat maatwerk toe, zodat de juiste accenten gelegd kunnen worden en de beste winsten gehaald kunnen worden.

OD 1.2. We reduceren de impact van onze dienstverplaatsingen en woon-werkverkeer

Het aandeel van dienstverplaatsingen en woon-werkverkeer is echter beperkt. Echter, als werkgever en als trekker van het lokaal woonbeleid **zijn deze acties heel zichtbaar in Hoogstraten.**

4. ACTIE : Voor dienstverplaatsingen zetten we in op minder autogebruik, efficiëntere verplaatsingen en een groener wagenpark.

We evalueren de samenstelling van het wagenpark (met o.a. de Ecoscore) en haar gebruik (o.a. de afgelegde kilometers) tweejaarlijks. De ingezette evolutie naar efficiënter vervoeren zet zich door: we monitoren en reduceren de afgelegde kilometers voor dienstverplaatsingen.

De milieuprestaties van onze voertuigen moeten beter. De stad volgt voor haar aankoopbeleid van wagens en voertuigen de voorschriften van de provincie Antwerpen, volgens de Ecoscore. In 2020 is reeds beslist om geen personenwagens meer aan te kopen met (enkel) een verbrandingsmotor. In 2022 geldt dit ook voor bestelwagens.

Dienstverplaatsingen van administratief personeel onder de 10km gebeuren bij voorkeur met de (elektrische) fietsen van de stad. We onderzoeken de optie om een deel van de stedelijke vloot in te zetten voor auto- en fietsdelen.

5. ACTIE : We stimuleren fietsen en stappen als de meest aantrekkelijke vorm voor het woon-werkverkeer.

Het stap- en fietsaandeel voor woon-werkverkeer ligt reeds hoog bij het personeel van de stad. De stad maakt fietsen en stappen ook al aantrekkelijk door een goede fietsvergoeding, fietsinfrastructuur en regelmatige campagnes. Een bedrijfsvervoerplan

zoals bijvoorbeeld de provincie Antwerpen aanbiedt, kan bijkomende maatregelen op maat detecteren.

De regelgeving rond fietsleasen is in 2021 aangepast, waardoor het ook een aantrekkelijke formule is geworden voor overheidspersoneel. De lokale besturen moeten nog wel zelf de modaliteiten vastleggen. De stad onderzoekt welke praktische drempels er nog zijn en doet een interessepeiling bij het personeel. Bij een positieve evaluatie biedt ze fietsleasen aan vanaf 2022.

De stad neemt jaarlijks deel aan de week van de mobiliteit, onder meer om het eigen personeel aan te moedigen vaker met de fiets naar het werk te komen. Het fietsaandeel in het woon-werkverkeer ligt al hoog, mede dankzij de aantrekkelijke fietsvergoeding.

OD 1.3. Voor de openbare verlichting schakelen we over op LED tegen 2030 en besparen zo 45% tegen 2030.

6. ACTIE: De stad vernieuwt samen met Fluvius de openbare verlichting naar LED

De armaturen van openbare verlichting vervangen we in samenwerking met Fluvius. Zo besparen we 15,3 ton per jaar en 138 ton CO₂ tegen 2030.

We zeten in op opportuniteiten om lichtverontreiniging te voorkomen en enkel te verlichten wanneer en waar echt nodig. Een dynamische aansturing van de openbare verlichting kan daar bijvoorbeeld aan bijdragen.

energieverbruik openbare verlichting	MWh	Ton CO2	besparing
2020	1.383	306	
2030 = streefdoel	760	168	45%

Bron : Fluvius

Speerpunt 2 : Klimaatadaptatie : openbaar domein klimaatproof (her-)inrichten en groenblauwe netwerken creëren

Hoe staan we er voor?

De provincie Antwerpen maakte voor alle lokale besturen een klimaatrapport op met een luik over de klimaatadaptatie. De primaire klimaateffecten en de risico's voor Hoogstraten staan daarin omschreven aan de hand van het beschikbare kaartmateriaal.

In Hoogstraten ligt de focus van de klimaatrisico's vooral op hitte en droogte. Maar ook kan plaatselijk extreme neerslag tot een toenemend overstromingsrisico leiden. Dit klimaatactieplan bevat de eerste grote lijnen voor de aanpak ervan, door in te zetten op meer blauw- en groene netwerken en -buffers.

Inspiratie uit het Masterplan kindvriendelijke publieke ruimtes

De stad werkte met Kind en Samenleving aan een masterplan Kindvriendelijke gemeente (zie verder). Het plan bevat een schat aan inspirerende beelden en acties om de komende jaren

effectief werk te maken van een kindvriendelijke, klimaatproof publieke ruimte. Het masterplan houdt ook een pleidooi om veel meer in te zetten op groen/blauwe structuren en groene ruimtes.

Inzetten op klimaatadaptatie en een kindvriendelijke publieke ruimte gaan in het masterplan hand in hand.

Afbeelding : Simulatiebeeld van hoe een toekomstige 'ontharde' woonstraat er kan uitzien. Naast meer groen en water is er ook ruimte voor spel (op de stoep, voortuinen en spelterrein).

Bron: Antwerpenmorgen.be

Welke acties gaan we nemen om de doelen te bereiken?

Binnen dit speerpunt zetten we in op de volgende operationele doelstellingen en acties :

Operationele doelstellingen	Acties
OD 2.1 We zetten in op concrete groenvoorzieningen in de kernen en daarbuiten	<ol style="list-style-type: none">1. We planten het Muntbos aan in 2021.2. De stad streeft naar de aanleg van twee Tiny Forests.3. We finaliseren het groenbeheerplan van de stad voor een duurzaam beheer van ons openbaar groen.4. We streven naar het bijkomend planten van 1 boom per gezin in houtkanten en bomenrijen.5. We faciliteren de aanleg van gevelgroen en groene tuinen i.s.m. buurten en inwoners.
OD 2.2 We werken aan projecten om watertekorten op te vangen.	<ol style="list-style-type: none">6. We benutten het onthardingspotentieel in het openbaar domein en leggen zo de basis voor een structureel onthardingsbeleid.7. We werken samen met de partners en stakeholders om water te laten infiltreren en vast te houden
OD 2.3 We integreren de principes van klimaatproof inrichten in ons ruimtelijk beleid en stadsprojecten.	<ol style="list-style-type: none">8. De stad zorgt voor de uitrol van het basishemelwaterplan en breidt dit uit met een droogteplan tegen ten laatste 2024.<ul style="list-style-type: none">❖ De stad integreert het hemelwaterplan in de ruimtelijke planning en bij de beoordeling van vergunningen.❖ Water wordt een prioritair thema in het gemeentelijk handhavingsbeleid.9. We vormen het bestaande openbaar domein om naar een kindvriendelijke publieke ruimte, met een groene basisstructuur en groene ruimte als uitgangspunten.<ul style="list-style-type: none">❖ We integreren de visie en acties van het masterplan kindvriendelijke publieke ruimte in onze stadsprojecten.❖ We starten met de uitvoering van acties vanaf 2022.

Hieronder geven we een beknopte omschrijving van de acties voor dit speerpunt.

OD 2.1. We zetten in op concrete groenvoorzieningen in de kernen en daarbuiten

1. ACTIE : we planten het Muntbos aan in 2021

Het Muntbos vormt als klimaatbos een stapsteen tussen het ecoduct en het natuurgebied Den Aerd. De bosaanplant is een samenwerking tussen Regionaal Landschap de Voorkepen, Bosgroep Kempen Noord, BOS+, en De Ronde Tafel Hoogstraten. Daarbij vormen we 1,6 ha braakliggend perceel om tot een klimaatbos. **In totaal gaan 3.880 inheemse bomen en struiken de grond in.** De aanplant gebeurt samen met de verschillende partners, enthousiaste inwoners en lokale jeugdbewegingen uit Hoogstraten.

Om het bos zo gevarieerd en klimaatbestendig mogelijk te maken, herstellen we het historische reliëf op het perceel. Dat maakt waterbuffering op kleinschalig niveau opnieuw mogelijk. De aanplant staat gepland voor december 2021.

Een klimaatbos voor en door iedereen.

Door jullie kunnen we al
1404 bomen planten!

PLANT OOK EEN BOOM

Afbeelding : De ronde Tafel richtte als partner "charitree.be" op. Via deze website kan je een boom voor het klimaatbos sponsoren.

Voor de aanplant van het klimaatbos De Munt zetten we crowdfunding in. Bij zowel de aanplant als de opbrengsten betrekken we de lokale jeugdbewegingen en organisaties.

2. ACTIE : De stad streeft ernaar om samen met Good Planet¹ 2 Tiny Forests aan te leggen

Een Tiny Forest is een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een ongeveer een tennisbaan in het centrum of de kern van de stad. Dit bos is niet alleen een prettige plaats voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen.

Een Tiny Forest stimuleert biodiversiteit. Het bos van 200 m² bestaat uit veel verschillende soorten inheemse bomen. En het brengt natuurbeleving dichterbij.

De stad streeft er naar om tegen 2024 twee tiny forests aan te leggen.

1 Good Planet is een Belgische organisatie die vooral kinderen en jongeren meer betreft bij klimaat- en milieufacties.

3. ACTIE : We finaliseren het groenbeheerplan van de stad voor een duurzaam beheer van ons openbaar groen

Het groenbeheersplan voor Hoogstraten is bijna afgerond en vormt de leidraad voor het beheer van alle openbaar groen in onze gemeente. Het plan richt zich op:

- De planmatige aanpak van de uit te voeren beheer- en onderhoudswerkzaamheden om het gewenste beeld voor het openbaar groen te realiseren.
- Praktische richtlijnen om meer klimaatbestendigheid en biodiversiteit te integreren.
- Digitale groeninventaris gekoppeld aan het uit te voeren beheer.
- Verbeterde opvolging van (cyclisch) groenbeheer.

Een belangrijk aspect van het groenbeheersplan is dat we de gaten in bomenrijen door uitgevallen bomen opnieuw invullen. **Daarbij streven we naar het extra planten van 1 boom per gezin in houtkanten en bomenrijen.**

4. ACTIE : We streven naar het bijkomend planten van 1 boom per gezin in houtkanten en bomenrijen

Bomen vormen een aangename en efficiënte manier om de klimaatverstoring onder controle te houden. Daarnaast verbeteren ze de luchtkwaliteit, vormen ze een geluidsbuiter en ze zijn bovendien goed voor de biodiversiteit.

We willen ons houtig patrimonium tijdens de loop van deze bestuursperiode uitbreiden met 1 boom of struik per gezin die bijkomend een plek krijgen in bomenrijen of houtkanten op het openbaar domein.

5. ACTIE : We faciliteren de aanleg van gevelgroen en groene tuinen i.s.m. buurten en inwoners

Klimplanten aan je gevel beschermen tegen hittestress, verbeteren de luchtkwaliteit en zorgen voor energiebesparing. Daarnaast verfraait een geveltuin je huis en straat. De stad zoekt samen met buurten en inwoners naar kansen voor geveltuinen en zorgt voor een ontzorgend kader.

- We zetten blijvend in op de actie Behaag onze Kempen, dat streekeigen plantgoed voordelig en gebundeld aanbiedt.
- **In 2021 gaan we van start met het project Tuinrangers.** Het project Tuinrangers zorgt voor advies in de tuin voor al wie zijn of haar tuin meer klimaatproof en biodivers wil maken. De kandidaat-Tuinrangers zijn alvast geselecteerd en starten in september 2021 met hun opleiding.
- We maken blijvend gebruik van projecten van andere partners, die inzetten op klimaatbestendige tuinen, zoals bijvoorbeeld vanuit Kempen2030 of de campagne CurieuzeNeuzen in de Tuin. We denken daarbij o.a. aan de samenaankoop van hemelwateropvangsystemen, een campagne rond ontharden van voortuinen, ...

De Tuinranger gaat op bezoek bij mensen die hun tuin natuurvriendelijker en klimaatbestendiger willen inrichten. Het bezoek eindigt met concrete tips en tuinadvies op maat rond tuinbiotopen, tuinproblemen en hulp voor specifieke diersoorten.

De vrijwillige Tuinrangers krijgen een grondige opleiding en een arsenaal aan hulpmiddelen en documentatie.

OD 2.2 We werken (mee) aan projecten om watertekorten op te vangen.

6. ACTIE : We benutten het onthardingspotentieel in het openbaar domein en leggen zo de basis voor een structureel onthardingsbeleid.

Door proefprojecten op te starten, testen we onthardingsdoelstellingen uit zodat we die later concreet kunnen integreren in stadsprojecten.

De proefprojecten gekoppeld aan een goede communicatie moeten bij onze inwoners bewustzijn teweeg brengen over droogte, de oorzaken en de oplossingen ervan. Een proactieve **screening van het onthardingspotentieel** op heel het grondgebied is een volgende stap. **Daarop kunnen we een onthardingsstrategie baseren met sensibiliserende acties, ondersteuning van onthardingsprojecten en vertaling in het vergunningenbeleid.** Hierbij richten we ons niet enkel op onze voorbeeldrol, maar ook op onthardingsmogelijkheden in voortuinen. Handhaving vormt hierin een belangrijk sluitstuk.

Hoogstraten breekt uit

Enkele onthardingsprojecten zijn momenteel al concreet :

- op de Vrijheid realiseerden we een proefproject met het ontharden en vergroenen van de boomspiegels van de beschermde Lindenbomen. Naast klimaatwinst willen we ook de bomen betere groeikansen geven.*
- in wijken en straten onderzoeken we onthardingsmogelijkheden (Tinnenpotstraat – reeds uitgevoerd, Katelijnestraat, Meerseweg en Europastraat).*
- herinrichting Dokter Gommersstraat, Meerle (in onderzoek als voorbeeldproject voor herinrichting van oudere wijken).*

7. We werken samen met de partners en stakeholders om water te laten infiltreren en vast te houden

De landbouw is onze grootste ruimtegebruiker en in die zin ook een belangrijke partner in de context van integraal waterbeheer.

Enerzijds zijn landbouwers sterk afhankelijk van water voor de groei van gewassen, als drinkwater voor de dieren en voor het reinigen van stallen. Bij droogte trekken ze vaak water uit nabijgelegen oppervlaktewater. Als de overheid een captatieverbod uitvaardigt, zijn landbouwers vaak aangewezen op grondwater. **Anderzijds kan de landbouw een sleutelrol spelen bij het op peil houden van de grondwatervoorraden, door infiltratie mogelijk te maken, enkel te draineren wanneer het echt nodig is of hemelwater te hergebruiken.** Niet alleen het watersysteem maar ook de landbouw zelf kan er belang bij hebben om naar alternatieven te zoeken.

- ❖ De stad neemt een rol op als **actieve partner in projecten in samenwerking met andere organisaties** als de Watering De Beneden Mark, Regionaal landschap de Voorkempen, DIW provincie Antwerpen, Boerennatuur VL,.. voor de introductie van stuwtejes, peilgestuurde drainage, circulaire koolstofopbouw in de bodem...
- ❖ De stad is vragende partij bij Kempen 2030 om **op regionaal niveau de dialoog aan te gaan met de landbouworganisaties om een gezamenlijke strategie uit te werken.**
- ❖ We zetten in op de opportuniteiten van de Vlaamse Blue Deal (zie verder), onder het spoor 'Landbouw en natuur als deel van de oplossing'. De Vlaamse overheid voorziet hierin een aantal programma's die grootschaligere waterprojecten moeten mogelijk maken en waarbij verschillende actoren in het buitengebied moeten samenwerken. Daarnaast zijn ondersteunende maatregelen opgenomen om infiltratie te versterken.

In 2020 lanceerde de Vlaamse Regering de Blue Deal. Dit actieplan moet de droogteproblematiek op een structurele manier aanpakken, met verhoogde inzet van middelen en instrumenten en met betrokkenheid van industrie en landbouwers. Voor de lokale besturen is een duidelijke voorbeeldrol weg gelegd.

Blue Deal

De strijd tegen droogte en waterschaarste

De Blue Deal zet in op 6 sporen, waarvan een aantal ook directe gevolgen hebben voor lokale besturen :

1. Openbare besturen geven het goede voorbeeld en zorgen voor gepaste regelgeving
2. Circulair watergebruik als regel
3. Landbouw en natuur als deel van de oplossing
4. Particulieren sensibiliseren en stimuleren om te ontharden
5. Verhogen van de bevoorradingszekerheid
6. Samen investeren in innovatie om ons watersysteem slimmer, robuuster en duurzamer te maken

OD 2.2 We integreren de principes van klimaatproof inrichten in ons ruimtelijk beleid en stadsprojecten

In het Vlaamse beleid rond integraal waterbeheer zijn een aantal belangrijke te ontwikkelen beleidsmaatregelen opgenomen. We denken dan bijvoorbeeld aan :

- Een strategie rond bronbemaling bij bouwwerken en hier regelgeving over ontwikkelen.
- Het inperken van grondwaterwinningen en acties voorzien, onder meer in samenwerking met de drinkwatermaatschappijen. Vlaanderen wil het aantal winningen afbouwen met inzet van bv waterscans en -audits, onderzoek naar waterbesparende technieken,...
- Het uitvoeringsbesluit bij het decreet onbevaarbare waterlopen, waarin regelgeving rond captatie is opgenomen, maar ook bv het beperken van overwelvingen,...

Het uitwerken van de juiste regelgeving en tools voor deze aspecten van waterbeheer gebeurt dus op Vlaams niveau en biedt aan alle lokale besturen de nodige houvast om er zelf op een uniforme manier mee aan de slag te gaan.

Hieronder zijn twee acties toegelicht waarin we als lokaal bestuur wel zelf een belangrijke, trekkende rol hebben: het uitbreiden van het hemelwaterplan met een droogteplan en het systematisch toepassen van de principes van een klimaatproof, kindvriendelijke publieke ruimte.

8. ACTIE : De stad zorgt voor de uitrol van het basishemelwaterplan en breidt dit uit met een droogteplan tegen ten laatste 2024.

Een hemelwater- en droogteplan biedt met een gebiedsdekkende visie een antwoord op de vraag: waar gaan we vandaag en morgen met het hemelwater naartoe? Het schept een kader voor een integrale ruimtelijke visie voor de opvang, hergebruik, infiltratie, buffering en vertraagde afvoer van hemelwater.

Dit plan vormt een onderlegger voor hoe we in Hoogstraten in de toekomst omgaan met hemelwaterstromen voor zowel projecten als ontwikkelingen. Een afstemming met het vergunningsbeleid is een volgende, logische stap.

De Vlaamse 'Blue Deal' spoort echter nadrukkelijk aan om het ambitieniveau van de hemelwaterplannen te verhogen door **de scope te verbreden naar "hemelwater- en droogteplan" tegen 2024**. Vlaanderen bekijkt nog aan welke vereisten een droogteplan moet voldoen, maar het huidige basishemelwaterplan vormt al een stevige aanzet.

Zowel bij het verlenen van vergunningen als bij de handhaving ligt alvast een belangrijke taak bij de stad. Voor het geheel van kwaliteitsvol integraal waterbeheer op heel het grondgebied is de stad echter afhankelijk van partners als Watering de Benedemark, Provincie Antwerpen, VMM,...

9. ACTIE : We vormen het bestaande openbaar domein om naar een kindvriendelijke publieke ruimte, met een groene basisstructuur en groene ruimte als uitgangspunten.

In 2021 hebben we het Masterplan kindvriendelijke publieke ruimte¹ afgerond. Het vergroenen van het bestaande openbaar domein is hierin een belangrijk uitgangspunt. Groene ruimten zijn ideale dragers om te werken aan kindvriendelijke publieke ruimte en dus aan spel, ontmoeting en verplaatsingen.

Het masterplan schetst een groene basistructuur voor Hoogstraten naar de verschillende type publieke ruimten (pleinen, straten, gemeenschapsvoorzieningen...) én op verschillende schaalniveaus (buurtplein, wijkplein, stadsplein, grote recreatieve gebieden...). **Dat resulteert in een concrete actielijst waarmee we de komende jaren aan de slag kunnen gaan om het bestaande openbaar domein om te vormen.**

1 Het masterplan is een instrument om op een planmatig manier de publieke ruimte te versterken. Analyse, inventarisatie, visie-opbouw en een omschrijving van de gewenste structuur zijn hierin belangrijke componenten.

Foto : Een klassieke woonstraat is met kleine ingrepen vergroend. Er ontstaan pleintjes en door de asverschuivingen ligt de verkeerssnelheid lager.

Foto

: In een binnengebied/park in een natuurlijke wadi met speel- en zitelementen in het nieuw aangelegde stadspark van Herentals, Schaliken. De wadi en park regelen de waterhuishouding van het binnengebied.

Bron: Infopunt Publieke ruimte.

❖ **We integreren de visie en acties van het masterplan in onze stadsprojecten.**

Nu ligt de uitdaging om te komen tot realisatie voor ons. In de reguliere organisatie zijn we zoekende naar de juiste flow, prioritering en budgetten om een kindvriendelijke en klimaatbewuste benadering van de publieke ruimte toe te passen. Dat vraagt een aanpassing van het klassieke proces binnen stadsprojecten. We denken daarbij aan:

- de tijd nemen om met kinderen, jongeren en burgers in gesprek te gaan en hun co-creatief mee te laten nadenken over een nieuwe vorm van ontwerpen;
- draagvlak creëren bij omwonenden voor de nieuwe invulling van de publieke ruimte en het aanpassen van (autogericht) gedrag;
- maar ook het zoeken naar nieuwe vorm van ontwerpen en infrastructuur, die spel, ontmoeting en vergroening voor jong en oud mogelijk maken.

De komende jaren willen we aan de hand van een aantal projecten in Hoogstraten een vernieuwende werkwijze ontwikkelen in onze organisatie. Maximale ontharding, verblauwing, vergroening en ontmoeting (voor jong én oud) stellen we daarbij voorop.

❖ **We starten met de uitvoering van acties vanaf 2022**

Een plan wordt pas levend als we concreet starten met projecten. Fasering en het verwerven van de nodige budgetten zijn de volgende te zetten stappen. **We zoeken extra middelen om in 2022 de eerste projecten op te starten en quick wins uit te voeren.** Vb:

- Naar aanleiding van het mobiliteitsplan volgen er mogelijk knippen in het huidige wegennet. Hoe kunnen deze ingrepen naast het verhogen van de verkeersleefbaarheid ook een meerwaarde bieden voor ontmoeting en het netwerk voor de trage weggebruikers tussen de diverse ontmoetingsplekken?
- Bestaande spel en ontmoetingsplekken voldoen op dit ogenblik niet om het gebruik aan te moedigen. De landschappelijke basis met name groen, reliëf en water ontbreekt. Hoe kunnen we samen met kinderen, jongeren en volwassenen komen tot een gedragen inrichting waar groen, blauw en ontmoeting centraal staan?

Hoogstraten doet mee met CurieuzeNeuzen in de Tuin

De hitte- en droogtereconds volgen elkaar op, en dat laat zich ook meer en meer voelen in onze tuinen. Hoe wapenen we onze tuinen, parken, akkers en natuurgebieden beter tegen de droogte, en wat maakt dat de tuin tijdens een hittegolf koel blijft? **Dat onderzoekt CurieuzeNeuzen in de Tuin.** Met innovatieve technologie brengt het onderzoek een halfjaar lang de hitte en droogte in heel Vlaanderen in kaart.

Als stadsbestuur vinden we het belangrijk om onze gemeente in dit onderzoek mee in kaart te brengen. Hitte en droogte zijn immers heel actueel en belangen ieder van ons aan. Daarom financieren we 6 meetpunten, één in elke deelgemeente. Op elk punt meet een slimme sensor de temperatuur en het vochtgehalte van de bodem.

Speerpunt 3 : Private ontwikkelingen klimaatproof sturen

In navolging van de Vlaamse en provinciale doelstellingen wil Hoogstraten het bijkomend ruimtebeslag terugdringen. We zetten daarom in op efficiënt en multifunctioneel ruimtegebruik en de verhoging van het ruimtelijk rendement in alle facetten van het beleid. We vermijden zo veel mogelijk bijkomend ruimtebeslag en reduceren het aansnijden van open ruimte geheel tegen 2040.

Visie strategische nota Ruimtelijk beleidsplan Hoogstraten

Hoe staan we er voor en waar werken we naartoe?

Er zijn geen een-op-eencijfers die de impact van de voorbij groei en nieuwe ontwikkelingen in onze gemeente aantonen. Wel is er een duidelijke relatie tussen de stijgende energievraag in Hoogstraten en de op fossiele brandstoffen-gebaseerde groei die onze gemeente de afgelopen decennia maakte.

De stad heeft geen invloed op individuele ontwikkelingskeuzes, maar kan wel degelijk een meer sturende rol opnemen op gebied van ruimtelijke ontwikkelingen.

De op te volgen indicatoren beperken zich tot de ruimtelijke groei en mate waarin de verhardingsgraad zich evolueert.

Ruimtebeslag %₁

Verhardingsgraad %₂

Hoogstraten	27% (2019)	12% (2019)
--------------------	------------	------------

Vlaanderen	33%	16%
Huidige trend	Toename	Toename
2030-doel	Stabilisering	Stabilisering

1 : Bron : Statistiek Vlaanderen

2 : Bron : Statistiek Vlaanderen

IOK: Atelier ruimte Kempen

Het bestaande aanbod van de Plangroep van IOK aan de gemeenten bestond tot nog toe hoofzakelijk uit de opmaak van planologische instrumenten, ontwerpend onderzoek en projectbegeleiding op maat. Maatwerk vormt dan ook de basis voor het bekomen van ruimtelijke kwaliteit. Grotere projectaanvragen vragen vanzelfsprekend meer aandacht dan die van individuele woningen. Ze hebben een grote impact op hun omgeving op verschillende gebieden en schaalniveaus.

Vandaar de behoefte bij zowel de gemeenten, de intergemeentelijke kwaliteitskamer als de plangroep van IOK om naast ruimtelijke visies en instrumenten ook over een aanbod te beschikken om het projectniveau proactiever te benaderen.

Het project Atelier Ruimte Kempen is opgestart om 29 Kempense gemeenten te ondersteunen bij het begeleiden en adviseren van ruimtelijke ontwikkelingen binnen de woonkernen tot op projectniveau.

Welke acties gaan we nemen om de doelen te bereiken?

Binnen dit speerpunt zetten we in op de volgende operationele doelstellingen en acties :

Operationele doelstellingen	Acties
OD 3.1 We vermijden zo veel mogelijk bijkomend ruimtebeslag en reduceren het aansnijden van de open ruimte geheel tegen 2040.	<ol style="list-style-type: none">1. De stad zet in op een optimalisatie van het ruimtegebruik, en maakt werk van efficiënt ruimtegebruik<ul style="list-style-type: none">❖ We screenen de ruimtebehoeften en de rendementskansen binnen het bebouwd weefsel.❖ Ruimtelijke ontwikkelingen toetsen we aan efficiënt ruimtegebruik, de bijdrage aan het ruimtebeslag en het benutten van onthardingskansen.2. De stad werkt aan een verdichtingsvisie om de groei kwalitatief op te vangen binnen de bestaande bebouwde ruimte.3. De stad past een slim locatiebeleid toe, met kernversterking en de fiets als basisschakels.
OD 3.2. We sturen ruimtelijke ontwikkelingsprojecten bij naar duurzame en kwalitatieve projecten.	<ol style="list-style-type: none">4. De stad maakt werk van een richtlijnenkader voor ruimtelijke ontwikkelingen gericht op een betere en duurzame ruimtelijke kwaliteit.<ul style="list-style-type: none">❖ Hierop screenen we het ruimtelijk instrumentarium (vb. verordening) en werken het bij.❖ We willen ook inspireren, informeren en begeleiden om tot kwalitatieve projectontwikkelingen te komen.❖ We volgen het aanbod van Atelier Ruimte Kempen op.❖ We maken leidraden en richtlijnen om ontwikkelaars in de juiste richting te sturen.5. De stad ontwikkelt binnen het beleidsplan ruimte een duidelijke ambitie over haar regierol richting ruimtelijke ontwikkelingen.<ul style="list-style-type: none">❖ We organiseren ons om een heldere en sturende regierol op te nemen richting initiatiefnemers en projectontwikkelaars.❖ We organiseren ons om steeds alle beschikbare expertise stevast en tijdig te betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingsprojecten.

Hieronder geven we een beknopte omschrijving van de acties voor dit speerpunt.

OD 3.1 We vermijden zo veel mogelijk bijkomend ruimtebeslag en reduceren het aansnijden van de open ruimte geheel tegen 2040.

1. **ACTIE : De stad zet in op een optimalisatie van het ruimtegebruik en maakt werk van efficiënt ruimtegebruik zowel in de kernen als in de open ruimte.**

Hoogstraten sluit zich aan bij de Vlaamse ambitie om het ruimtebeslag tegen 2040 terug te dringen. Voor de stad Hoogstraten is dit een stevige uitdaging, in het bijzonder door de groei van de bedrijvigheid en uiteenlopende dynamieken binnen de agrarische ruimte in onze gemeente.

We willen inzetten op een kwalitatieve versterking van het bestaande bebouwde weefsel om een samenhangende en veerkrachtige open ruimte te behouden. We integreren deze doelstelling in ons ruimtelijk beleid.

- ❖ We stellen de grenzen van het ruimtebeslag voor Hoogstraten zo snel mogelijk scherp door **screening van de ruimtebehoeften en de rendementskansen binnen het bebouwd weefsel** (woonzones, sportzones, bedrijvzones,...). Op basis daarvan leggen we de **kansen bloot voor optimalisatie van het ruimtegebruik, voor multifunctioneel ruimtegebruik en voor concrete ontharding**. We onderzoeken welke instrumenten en middelen beschikbaar zijn om dit in concrete acties te vertalen en binnen een hedendaags ruimtelijk en vergunningenbeleid waar te maken. We volgen de beschikbare Vlaamse instrumenten en middelen op.
- ❖ **Ruimtelijke ontwikkelingen toetsen we aan efficiënt ruimtegebruik, de bijdrage aan het ruimtebeslag en het benutten van onthardingskansen.**

2. **Actie : De stad werkt aan een verdichtingsvisie om de groei kwalitatief op te vangen binnen de bestaande bebouwde ruimte in Hoogstraten.**

Kwalitatieve versterking van het bestaande bebouwde weefsel vraagt maatwerk. Verdichting moet stevast op maat gebeuren en mag niet ten koste van ruimtelijke kwaliteit gaan. **Niet elk verdichtingsscenario past op elke plek.**

We willen daarom uitklaren of en hoe we binnen ons bebouwde woonomgevingen kwalitatief kunnen verdichten. Om houvast te geven aan alle actoren moeten we **een verdichtingsvisie uitwerken, die enerzijds inzicht geeft in gewenste**

verdichtingsgraden en woontypologieën, maar anderzijds zones aanduidt die hier niet voor in aanmerking komen (ruimte voor groen, water, spel,...). Die stemmen we af op de draagkracht van de omgevingen, de ontsluitingsmogelijkheden, de identiteit en de behoeften van de omgeving.

3. **ACTIE : De stad past een slim locatiebeleid toe, met kernversterking en de fiets als belangrijkste basisschakels**

Bij ontwikkelingsprojecten met mobiliteitsimpact voeren we een grondige duurzame mobiliteitsafweging mee in de (alternatieven)afweging. De fiets is in die afweging de basisschakel in een multimodaal mobiliteitssysteem rond die nieuwe ontwikkelingen. Bij voorkeur kunnen we nieuwe ontwikkelingen lokaliseren waar er een combinatie mogelijk is van fiets en openbaar vervoer / gedeelde automobilititeit. De locatiekeuze van eigen stadsprojecten en stadsontwikkeling is cruciaal om dit mogelijk te maken.

OD 3.2. We sturen ruimtelijke ontwikkelingsprojecten bij naar duurzame en kwalitatieve projecten.

4. **ACTIE: De stad maakt werk van een richtlijnenkader voor ruimtelijke ontwikkelingen gericht op een betere en duurzame ruimtelijke kwaliteit.**

We willen een stimulerend beleid uitzetten om te komen tot toekomstgerichte en kwalitatieve klimaatproof ontwikkelingen in Hoogstraten.

We willen globaal de leefkwaliteit in Hoogstraten bevorderen bij het uitwerken en beoordelen van ruimtelijke ingrepen. **Dit betekent dat ruimtelijke projecten kwalitatief moeten zijn op alle vlakken. Hiervoor zijn richtlijnen nodig** met betrekking tot mobiliteit en bereikbaarheid, groenvoorzieningen, ruimte voor water, duurzame energievoorziening,..

Ruimtelijke projecten staan daarbij niet op zich, maar moeten een meerwaarde bieden aan de omgeving **om te komen tot klimaatrobuuste, groenblauwe, bereikbare en energie-efficiënte ontwikkelingen op maat van Hoogstraten.**

Alle inwoners van Hoogstraten en de kwaliteit van hun leefomgeving staan centraal in het ruimtelijk beleid. Onze ruimtelijke ontwikkeling moet alle inwoners van Hoogstraten ten

goede komen. **Dat betekent ook dat we aandacht hebben voor alle doelgroepen en hun ontwikkelingskansen bewaken.**

- ❖ Hierop screenen we het ruimtelijk instrumentarium (vb. verordening) en werken het bij.
- ❖ We willen ook inspireren, informeren en begeleiden om tot kwalitatieve projectontwikkelingen te komen.
- ❖ We volgen het aanbod van Atelier Ruimte Kempen op dat als doel heeft lokale besturen in hun regisseursrol in het kader van kwalitatieve projectontwikkeling te versterken.
- ❖ We maken op basis van het aanbod werk van leidraden en richtlijnen om ontwikkelaars in de juiste richting te sturen.

5. De stad ontwikkelt binnen het beleidsplan ruimte een duidelijke ambitie op over haar regierol richting ruimtelijke ontwikkeling

De ruimtelijke uitdagingen in Hoogstraten zijn zeer divers en een complex samenspel van duurzame ontwikkelingsdoelen, klimaatdoelstellingen, hedendaagse ruimtelijke ontwikkelingsprincipes, ruimtebehoeften en gebiedsgerichte vraagstukken.

Om hier het hoofd aan te bieden, moeten we als lokaal bestuur ook een stevige ambitie aan de dag leggen **en binnen onze eigen organisatieroutine werk maken van:**

- ❖ een versterking van de eigen regisseursrol in ruimtelijke ontwikkelingen. We organiseren ons om een **heldere en sturende regierol op te nemen richting initiatiefnemers en projectontwikkelaars.**
- ❖ **een geïntegreerde werking met het oog op duurzame ruimtelijke kwaliteit vanuit systeemdenken.** We organiseren ons om alle beschikbare expertise steevast en tijdig te betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingsprojecten.

De opmaak van een draaiboek voor grote bouwprojecten is hierin een mogelijk actie.

Onze eigen stadsprojecten pakken we ook op die manier aan als inspirerende voorbeeld en leerprojecten.

Economische groei

Industrie, land- en tuinbouw en tertiaire sector staan voor 50% van de klimaatuitstoot en de we verwachten dat de energievraag in deze sectoren blijft stegen (uitbreiding bedrijventerrein De Kluis, aanvragen WKK's,...).

Wat **impact** betreft is dit inderdaad een belangrijke doelgroep, zoals ook aangehaald in het klimaatactieplan. Een lokaal bestuur heeft echter **weinig invloed** op de energievraag van deze sectoren en moet rekenen op de verantwoordelijkheid die bij de sector zelf ligt om de klimaatcrisis mee aan te pakken. **De ondernemers en de stad staan als partners voor de klimaatuitdaging. Vanuit deze positie zoeken we dus ook naar samenwerking.** Zie ook speerpunt 7 – operationele doelstelling 2.

Niettemin heeft de stad **ook een verantwoordelijkheid vanuit het vergunningsbeleid, waarbij vooral de huidige regelgeving vanuit hogere overheden bepalend is.** De stad verbindt het vergunningsbeleid aan de klimaatdoelstellingen, door onderzoek naar juiste cijfers over impact en het opvolgen van best beschikbare technieken en ontwikkelingen in regelgeving. Binnen het ruimtelijke beleidsplan van de stad neemt ze de energietransitie als doelstelling mee in het beleidskader 'economische ruimte'.

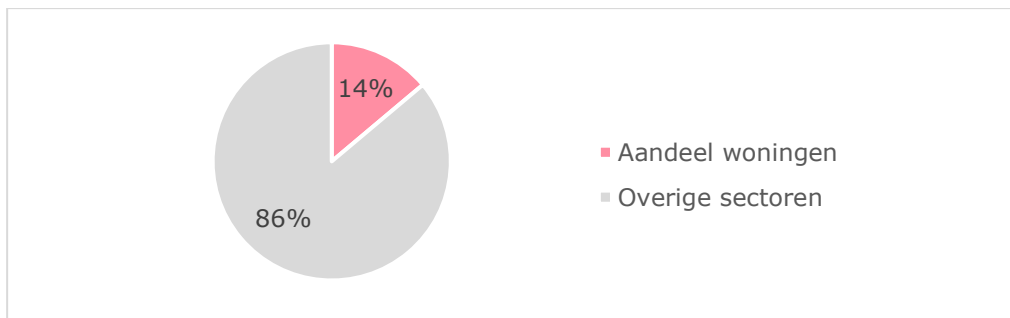
Speerpunt 4 : Privaat woonpatrimonium renoveren

De ruimtelijke planning van de stad heeft in de eerste plaats een impact op nieuwe ontwikkelingen – en in mindere mate ook op reconversie van het bestaande woonpatrimonium. Een structurele transformatie van de bestaande gebouwen vereist ook dat individuele woningeigenaars aan de slag gaan met renoveren. Dat doet de energievraag dalen en zorgt gemakkelijker voor een verschuiving naar hernieuwbare bronnen. De stad neemt daarbij een faciliterende rol op naar gezinnen en huiseigenaars. Speciale aandacht gaat daarbij naar het wegwerken van energie-armoede.

De slaagkansen binnen dit speerpunt zijn onder andere afhankelijk van het Vlaamse renovatiebeleid. Het Vlaams niveau neemt de komende jaren enkele maatregelen die een hefboom kunnen vormen om het renovatietempo te versnellen. Daarnaast is ook de bouwsector en vastgoedsector een bepalende actor. Ook de verdichtingsstrategie van de stad zelf beïnvloedt de renovatiegraad, die in het speerpunt “Nieuwe ontwikkelingen” verder is toegelicht.

Hoe staan we er voor en waar werken we naar toe?

De woningen zorgen in Hoogstraten voor 14% van de totale CO₂-uitstoot in 2018. Het gaat hier over de CO₂-uitstoot veroorzaakt door het verbruik van elektriciteit en fossiele brandstoffen in de woningen.

Figuur : aandeel van het energieverbruik van woningen in 2018, bron CO₂- inventaris Hoogstraten, Vito

Over het algemeen daalt het energieverbruik en dus ook de uitstoot van de woningen door renovatie en energie-efficiënte nieuwbouw. Maar ook diverse andere factoren hebben een (soms ook negatieve) invloed zoals de bevolkingsgroei, de grootte en de

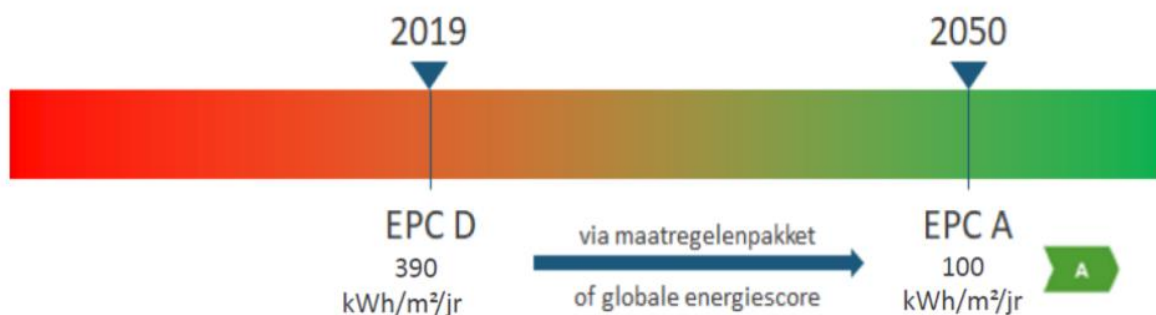
ouderdom van de woningen, het gedrag van de inwoners en of het dat jaar om een koude of warme winter ging.

CO2-emissies in ton	2011	2018	evolutie
CO ₂ -uitstoot door wonen in Hoogstraten	36.247 T	28.290 T	-22%
CO ₂ -Uitstoot door wonen in de Prov Antwerpen			-15,9%
Gem CO ₂ -uitstoot per gezin Hoogstraten		3,28 T	
Gem CO ₂ -uitstoot per gezin Prov Antwerpen		3,03 T	

Bron : klimaatrapport, Provincie in Cijfers

De hogere uitstoot dan het gemiddelde is waarschijnlijk te wijten aan het hoge aandeel van vrijstaande, open bebouwing, en het lage aandeel van gesloten bebouwing. Het aandeel open, vrijstaande woningen ligt boven het Vlaamse en provinciaal gemiddelde (zie ook verder bij de actie renovatiestrategie).

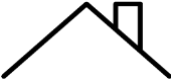
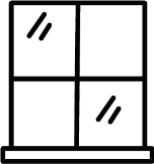
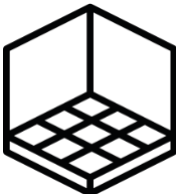
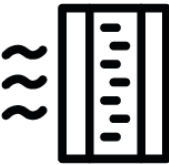
In 2050 dienen alle woningen energielabel A te hebben. Er zijn geen lokale cijfers bekend van het energielabel van het bestaand woonpatrimonium. Volgens de Vlaamse renovatiestrategie voldoet gemiddeld 3,5% van het woningbestand in Vlaanderen aan deze energiescore.

Figuur : de nodige trend van het energiepeil van het gemiddeld bestaande Vlaamse woningbestand tegen 2050.

De stad heeft weinig invloed op de keuzes van individuele huiseigenaars, maar heeft wel een faciliterende rol in het wegwerken van bepaalde drempels. Een grote(re) impact zit onder meer bij actoren zoals de Vlaamse overheid en de bouwsector. Belangrijke partners zijn onder meer Kamp C en IOK via Kempen 2030.

Op te volgen indicatoren voor dit speerpunt zijn de renovatie-intensiteit en het aantal energiemaatregelen die geregistreerd worden in de gemeente.

	Renovatie-intensiteit ¹	% dakisolatie per jaar ²	% hoogrendementsglas per jaar ²	% vloerisolatie per jaar ²	% muurisolatie per jaar ²
					
Bestaande trend (2012-2018)	0,54%	1,1%	0,7%	0,3%	0,6%
Nodige trend (2018-2030) ³	3%	2,5%	2,4%	4%	3,9 %
	280 woningen per jaar	233 woningen per jaar	222 woningen per jaar	378 woningen per jaar	367 woningen per jaar

1 : Bron : Statistiek Vlaanderen

2 : Bron : Klimaatrapport Provincie in cijfers

3 : Bron : de nodige trend voor de renovatie-intensiteit is gebaseerd op de Vlaamse renovatiestrategie, die stelt dat jaarlijks 3% van het woningbestand in 1 keer gerenoveerd wordt tot energielabel A. De nodige trend voor de aparte renovatiestappen (dak, vloer, muur en glas) zijn gebaseerd op de berekeningen van de maatregelentool van Vito.

Welke acties gaan we nemen om de doelen te bereiken?

Binnen dit speerpunt zetten we in op de volgende operationele doelstellingen en acties :

Operationele doelstellingen	Acties
OD 4.1 We ondersteunen gezinnen bij het renoveren van hun woning en dragen zo bij aan het verhogen van de renovatiegraad richting 3,5%.	<ol style="list-style-type: none">1. We versterken het woonloket als de plek voor advies over energiebesparing, renovatie en hernieuwbare energie voor gezinnen in Hoogstraten.<ul style="list-style-type: none">❖ De komende jaren zetten we extra in op communicatie om het aanbod van het woonloket beter bekend te maken.❖ We bundelen en versterken de communicatie over woningrenovatie op één website.2. Hoogstraatse gezinnen krijgen gratis advies aan huis over energie en woningrenovatie door de huisbezoeker wonen.<ul style="list-style-type: none">❖ Jaarlijks bereiken we gemiddeld 85 gezinnen met een individueel huisbezoek.3. We zetten blijvend in op collectieve renovaties in wijken en buurten<ul style="list-style-type: none">❖ Met 50 - 100 thermische scans per jaar brengen we de energieverliezen van woningen in wijken in kaart.4. We ontwikkelen een renovatiestrategie, met specifieke aandacht voor het renoveren van vrijstaande woningen.
OD 4.2 We zijn een actieve partner in de aanpak van energiearmoede.	<ol style="list-style-type: none">5. De stad bewaakt de woonkwaliteit in Hoogstraten en zet extra in op het ondersteunen van energiebesparing bij doelgroepen.

Hieronder geven we een beknopte omschrijving van de acties voor dit speerpunt.

OD. 4.1 We ondersteunen gezinnen bij het renoveren van hun woning en dragen zo bij aan het verhogen van de renovatiegraad richting 3,5%.

1. **ACTIE: We versterken het woonloket als de plek voor advies over energiebesparing, renovatie en hernieuwbare energie voor gezinnen in Hoogstraten.**

Het woonloket is en blijft een **toegankelijke en professionele dienst voor informatie over energiebesparing, renovatie en hernieuwbare energie**. Er is een ruim aanbod van informatie en infomomenten, het woonloket biedt hulp bij het aanvragen van premies en het vormt een actieve brugfunctie voor campagnes en acties van partners. Enkele voorbeelden daarvan zijn de samenaankopen van IOK of het planadvies van Kamp C.

- ❖ De komende jaren **zetten we extra in op communicatie** om het aanbod van het woonloket beter bekend te maken.
- ❖ We bundelen en versterken de communicatie over woningrenovatie op één website voor de Hoogstratenaar.

2. **ACTIE: Hoogstraatse gezinnen krijgen gratis advies aan huis over energie en woningrenovatie door de huisbezoeker wonen.**

Met een huisbezoek krijgen gezinnen persoonlijk advies over de beste stappen om thuis energie te besparen of hun woning te renoveren. Na een korte screening van de woning en de energiefacturen krijgt de eigenaar een stappenplan. De huisbezoeker vormt ook een actieve brug naar de BENOvatiecoaches of de lokale professionele sector, wanneer diepgaander technisch advies nodig is.

- ❖ **Jaarlijks bereiken we gemiddeld 85 gezinnen met een individueel huisbezoek.**

Huisbezoeker wonen als best practice

De huisbezoeker is intussen uitgegroeid tot een best practice voor lokale besturen in Vlaanderen. De Vlaamse renovatiestrategie moedigt lokale en regionale Energiehuizen aan om een huisbezoeker in te zetten. Het Energiehuis-in-wording van Kempen 2030 gaat op regionale schaal eveneens een huisbezoeker aanbieden. We bekijken hoe we met deze extra huisbezoeker meer gezinnen in Hoogstraten kunnen bereiken.

3. ACTIE: We zetten blijvend in op collectieve renovaties in wijken en buurten

Renovaties collectief aanpakken biedt schaalvoordelen: samen renoveren zorgt voor lagere prijzen en door de begeleiding loopt de renovatie ook gewoon vlotter. Het is dus een aantrekkelijke formule om als stad verder op in te zetten, hoewel concrete resultaten voorlopig nog zitten in pioniersprojecten.

De stad heeft reeds enkele jaren ervaring met collectief bereiken van gezinnen rond energie en renoveren. **Deze collectieve aanpak versterken we de komende jaren ook verder**, onder meer onder impuls van de Vlaamse financiële ondersteuning en de inzet van BENOcoaches. Enerzijds pakken we dit gebiedsgericht en wijkgebonden aan, anderzijds richten we ons op bepaalde typologie van woningen.

- ❖ **Met 50 thermische scans per jaar brengen we de energieverliezen van woningen in wijken in kaart.**

Experimenteren met wijkbezoeken

Fabrik Elentrik is een pop-upenergiecafé, waarmee we de Hoogstraatse wijken en dorpen bezoeken om gezinnen te informeren over energiebesparing, renovatie en hernieuwbare energie. Daarvoor is er een samenwerking met lokale bedrijven. Op elk wijkbezoek gaan adviseurs mee van lokale bedrijven uit de regio om technisch en financieel advies te geven.

4. ACTIE: We ontwikkelen een renovatiestrategie, met specifieke aandacht voor het renoveren van vrijstaande woningen

Een langetermijn renovatiestrategie **brenkt in kaart welke maatregelen de stad opneemt om het bestaande woonpatrimonium tegen 2050 klimaatneutraal te krijgen**. Om te bepalen welke renovatie-opgaves Hoogstraten te wachten staan, is het belangrijk om inzicht te verwerven in de gebieden, de gebouwtypes en de doelgroepen waar we het hoogste renovatiepotentieel kunnen realiseren.

Voor Hoogstraten ligt de grootste uitdaging **in het renoveren van vrijstaande woningen** (zie ook verder). In samenwerking met de Vlaamse overheid werkt Hoogstraten vanaf 2021 aan een roadmap renovatiestrategie. Deze bevat voor 2030 een plan met een mix van maatregelen die inspeelt op de drempels die eigenaars / bewoners tegenkomen tijdens het renovatieproces: financieel, technisch, bewustwording en kennis en via sturend beleid en regelgeving.

Ook de maatregelen op Vlaams niveau spelen hierbij een rol. Het in kaart brengen van de hefboommomenten op Vlaams niveau is dan ook van belang om in te schatten wanneer we bovenlokale impulsen lokaal kunnen versterken.

We onderzoeken onder meer de volgende acties :

- Gratis aanbieden van technische trajectbegeleiding via een Renovatiecoach voor diepgaande renovaties;
- Gratis masterplan voor de renovatie van appartementsgebouwen of wijkrenovaties;
- Financieel ondersteunen van diepgaande renovaties (al dan niet voor bepaalde doelgroepen);
- Verder uitbouwen van het woonloket naar een uniek loket als 'one stop shop';
- Met de bouwsector bekijken hoe we professioneel, technisch advies meer toegankelijk kunnen maken voor (ver)bouwers;

De opgave van Hoogstraten

vrijstaande woningen periode 1945 - 2000 = 50% van het theoretische besparingspotentieel

Hoogstraten wordt gekenmerkt door een hoog aandeel vrijstaande woningen. Als Hoogstraten er in slaagt om de ca. 3.450 vrijstaande eengezinswoningen uit de periode 1945 - 2000 (zijnde ca. 35% van het totaal woningenbestand) diepgaand te renoveren kan de stad ca. de helft van het reductiepotentieel realiseren. Op basis van deze analyse kan ze inzetten op diverse deelopgaves.

Voor Hoogstraten is het duidelijk dat het reductiepotentieel domineert in de naoorlogse open bebouwing doorheen de hele stad. Hierbij kunnen we een onderscheid maken tussen de woonkernen van Hoogstraten en de deelgemeenten (grote kritische massa) en de meer landelijke gebieden (slechtst presterende gebouwen).

OD.4.2 We zijn een actieve partner in de aanpak van energie-armoede.

Het woonbeleid van de stad is gericht op twee doelen: basiswoonkwaliteit verzekeren voor iedereen en een verhoogde renovatiegraad van het bestaande woonpatrimonium. De maatregelen van de stad voor basiswoonkwaliteit hebben indirect ook een (weliswaar kleiner) effect op het renovatietempo. Vanuit het SDG kernprincipe 'leave no one behind' is het een belangrijk onderdeel van de renovatiestrategie.

5. ACTIE: De stad bewaakt de woonkwaliteit in Hoogstraten en zet extra in op het ondersteunen van energiebesparing bij doelgroepen.

De laatste jaren zet de stad extra in op basiswoonkwaliteit en het wegwerken van energie-armoede. Dat doen we op verschillende vlakken (zie tabel hieronder).

Verder onderzoekt de stad samen met de partners (huisvestingsmaatschappijen,...) of kunnen samenwerken aan concrete renovatieprojecten om de kwaliteit van sociale woningen te verbeteren.

	Financieel	Een premie voor werken in de woning of kleine aanpassingen voor ouderen. De energievreetbon dient om energieverblindingsplaatjes te vervangen en is enkel voor doelgroepen.
	Informeren	Specifiek gerichte infomomenten voor huurders en verhuurders, bewoners van noodkoopwoningen en doorgangswoningen, eerstelijns hulp en bemiddeling (hygiëneregels, overbewoning, domiciliefraude, ...)

Regelgeving

Door de aanpak van leegstand en verwaarlozing (heffing) en het verplicht conformiteitsattest voor woningen op de privé-huurmarkt. Vanaf 2022 zal deze verplichting gefaseerde ingevoerd worden. De huisbezoeker bemiddelt ook bij het aanvragen van conformiteitsattesten en woonstcontroles.

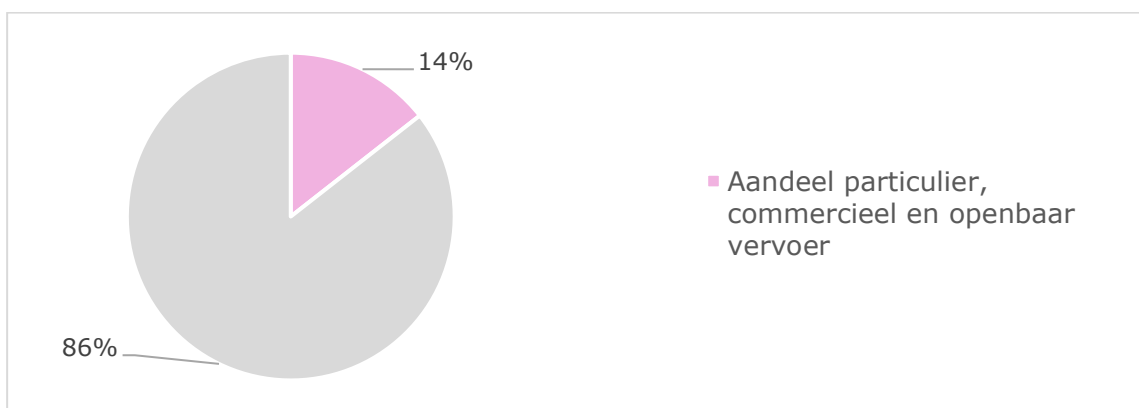
Speerpunt 5 : Systematische keuze voor alternatief vervoer

Dit speerpunt zet in op een verschuiving van de modal split van individueel autogebruik naar duurzame alternatieven. We volgen daarbij het STOP-principe : stappers en trappers eerst, dan openbaar vervoer en tenslotte privaat wegverkeer. **De stad heeft hierin vooral een sturende rol, door het ontwerp van publieke ruimte, plannen van vervoersstromen en aanbieden van alternatieven.**

Het speerpunt "private ontwikkelingen klimaatproof sturen" bepaalt in zekere mate mee de slaagkansen van deze doelstelling. Een goede ruimtelijke ordening en een slim locatiebeleid zijn onlosmakelijk verbonden met een stijging of daling van de autoverplaatsingen.

Hoe staan we er voor en waar werken we naartoe?

Transport en vervoer zorgt voor 14% van de totale CO₂-uitstoot (cijfers 2018). Dit omvat de uitstoot van het particulier en commercieel vervoer, alsook het openbaar vervoer (bussen en trams van De Lijn) door verplaatsingen op het grondgebied van de gemeente. Het verkeer op de snelweg en spoorverkeer zit niet in de cijfers.

Figuur : aandeel van particulier, commercieel en openbaar vervoer in 2018, bron CO₂- inventaris Hoogstraten, Vito

Evolutie CO2-emissies in ton	2011	2018	evolutie
particulier en commercieel vervoer	27.998 T	28.994 T	+4%
openbaar vervoer	519 T	431 T	-17%

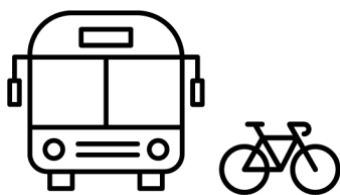
Bron : CO2-inventaris Hoogstraten, Vito

De CO2-uitstoot van vervoer is de laatste jaren stabiel gebleven, de nodige daling is dus nog niet ingezet.

De stad heeft geen invloed op individuele vervoerskeuzes, maar heeft wel een sturende rol op gebied van ruimtegebruik, infrastructuur en aanbod van vervoersmiddelen. De belangrijkste partners voor dit speerpunt zijn de Vervoersregio Kempen, De Lijn en de Provincie Antwerpen.

Op te volgen indicatoren voor dit speerpunt zijn de modal split voor werk en schoolverplaatsingen en het aantal geregistreerde auto's in de gemeente.

Modal split voor werk en school ¹

Wagens/1000 inwoners ²

Hoogstraten	Aandeel auto 74%	532/1000 inwoners (11374 wagens in 2020)
Vlaanderen	Aandeel auto 67%	535/1000 inwoners
Trend	Aandeel auto stijgend	Stijgend
Doel 2030	Aandeel auto dalend	Daling

1 : Bron : Gemeentemonitor Hoogstraten 2020 : aandeel van de inwoners dat gebruik maakt van een bepaald vervoersmiddel voor woon-werkverkeer en woon-schoolverkeer.

2 : Bron : Statbel - Voertuigen op naam van een leasemaatschappij zijn geregistreerd op het adres van de hoofdzetel van de maatschappij.

Inspiratie uit School-straten

Om een merkbare modal shift te bekomen, vormen meer ruimte en betere infrastructuur voor fietsers en stappers een voorwaarde . Uit het project school-straten zagen we dat na hardere verkeersmaatregelen zoals (tijdelijk) knippen of éénrichting, er voor veel ouders genoeg drempels waren weggenomen om samen met de kinderen veilig met de fiets

naar school te komen.

*Het mobiliteitsplan dat in opmaak is, moet veel gelijkaardige kansen detecteren. **Daarbij is het belangrijk dat we bij de evaluatie van de maatregelen het belang van de fietsers en stappers centraal zetten.***

Welke acties gaan we nemen om de doelen te bereiken?

Binnen dit speerpunt zetten we in op de volgende operationele doelstellingen en acties :

Operationele doelstellingen	Acties
OD 5.1 Het aantal fietsers in Hoogstraten stijgt met 20% tegen 2030.	<ol style="list-style-type: none">1. Een ambitieus, nieuw mobiliteitsplan vormt de basis voor een geïntegreerd mobiliteitsbeleid.<ul style="list-style-type: none">❖ Tegen 2030 zijn alle circulatieplannen en geplande fietsstraten doorgevoerd.❖ In 2022 starten we met de test van een aantal mobiliteitsprojecten die een hefboom kunnen zijn voor andere buurten.
OD 5.2 Het aandeel van de wagen in de modal split daalt naar minder dan 50% tegen 2030.	<ol style="list-style-type: none">2. Tegen 2024 is de omgeving van de basisscholen in Hoogstraten aangepast op maat van fietsers en stappers.<ul style="list-style-type: none">❖ In 2021 rollen we in 't Dreefke een eerste testperiode met nieuwe maatregelen uit.❖ De opstart in de schoolomgeving van Wortel en het Klein Seminarie staat gepland in resp. 2022 en 2023.3. De stad zet in op fietseducatie, – promotie en verbetering van de schoolroutes.<ul style="list-style-type: none">❖ In 2021 starten we met Bike2School; een fietsbeloningssysteem dat kinderen en ouders wil aanzetten om vaker de fiets te gebruiken.4. De stad werkt samen met haar partners aan een uitbreiding van het trage wegennetwerk.5. De gemeente investeert in samenwerking met Vervoerregio Kempen in de aanleg van zes Hoppinpunten.<ul style="list-style-type: none">❖ Elk dorpskern krijgt een hoppinpunt tegen 2024 ; in Minderhout, Meer, Hoogstraten en Wortel omvatten die ook deelfietsen.6. We werken aan infrastructuurprojecten die de fietsers en stappers meer veiligheid en ruimte bieden.<ul style="list-style-type: none">❖ Belangrijke hefboomprojecten zijn de Oost-West as en het plein Gravin Elisabeth, de Schoolstraat in Minderhout en de schoolomgeving in de Gelmelstraat.

7. We promoten een grotere fietscultuur in Hoogstraten en zetten zoveel mogelijk mensen aan het fietsen.
8. Deelwagens en elektrische wagens vormen een essentieel onderdeel van het vervoersaanbod.
 - ❖ De eerste twee deelwagens zijn gepland in Minderhout tegen 2024.

Hieronder geven we een beknopte omschrijving van de acties voor dit speerpunt.

Acties

1. **ACTIE: Een ambitieus, nieuw mobiliteitsplan vormt de basis voor een geïntegreerd mobiliteitsbeleid.**

Het nieuwe mobiliteitsplan krijgt zijn finale vorm in 2021 en bevat een strategie om de volgende jaren stelselmatig te werken aan een modal shift met meer duurzame vervoerswijzen. Met **concrete mobiliteitsmaatregelen** zoals fietsstraten, enkelrichting of knippen **maken we de wijken en buurten in Hoogstraten autoluw**. Met een zone 30 in de dorpskernen en betere fietsinfrastructuur verhogen we de verkeersleefbaarheid voor de zachte weggebruiker. Tegen 2030 zijn alle circulatieplannen en geplande fietsstraten van het mobiliteitsplan doorgevoerd.

De uitrol van de maatregelen van het mobiliteitsplan gaan mogelijks gepaard met een testperiode. Met beperkte infrastructuur en middelen testen we de maatregelen eerst een periode uit en evalueren we het effect op fietsers en stappers. Deze methodiek passen we ook toe in het project School-straten. Die zorgt er ook voor dat er draagvlak is voor een verandering in de mobiliteitssituatie. In 2022 starten we met de test van een aantal mobiliteitsprojecten die een hefboom kunnen zijn voor andere buurten.

2. **ACTIE: Tegen 2024 is de omgeving van de basisscholen in Hoogstraten aangepast op maat van fietsers en stappers.**

Het project School-straten krijgt een vervolg voor de deelnemende scholen. Het project bekijkt de schoolomgeving door de kinderbril: hebben kinderen voldoende ruimte om te fietsen en stappen en is de infrastructuur en omgeving voldoende op maat van kinderen?

In een co-creatief proces werken de stad, de school, kinderen en volwassenen samen een pakket maatregelen op maat van de school uit. Tijdens een testperiode meten we het effect voor fietsers en stappers. Bij een positieve evaluatie gaan de stad en de school het engagement aan om de testmaatregelen definitief in te voeren.

Sinds de opstart van de nieuwe legislatuur versterkt een vaste projectmedewerker het project om het de komende jaren verder uit te rollen naar de Hoogstraatse basisscholen :

- In 2021 rollen we in 't Dreefke een eerste testperiode met nieuwe maatregelen uit.
- School-straten blijft actief in de schoolomgevingen van Meer, Minderhout en basisschool Spijker. In Minderhout krijgt de Schoolstraat een volledige herinrichting. In de omgeving van Basisschool Spijker zijn nog bijkomende maatregelen nodig. De samenhang met het mobiliteitsplan is daarbij bepalend.
- De opstart in de schoolomgeving van Wortel en het Klein Seminarie staat gepland in respectievelijk 2022 en 2023.
- Voor de niet-deelnemende scholen werken we in een gelijkaardige aanpak aan verkeersleefbaarheid in de directe schoolomgeving. Ook hier is het mobiliteitsplan bepalend voor toekomstige maatregelen.
- De stad ondertekent het charter werftransport in 2022 om de schoolomgevingen veiliger te maken.

3. ACTIE : De stad zet in op fietseducatie, – promotie en verbetering van de schoolroutes voor kinderen en jongeren.

- Knelpunten op **schoolroutes** werken we stelselmatig weg en de beste fietsroute naar school promoten we actief.

- De stad geeft ondersteuning bij fietseducatie van leerlingen: onder meer via de permanente bewegwijzering van verkeerseducatieve routes.
- De stad neemt deel aan het **project Bike2School waarbij fietsen door leerlingen wordt beloond**. Via een digitaal platform sparen fietsende en stappende kinderen voor een beloning. Op die manier wil de school kinderen en vooral de ouders overtuigen om vaker de fiets te nemen naar school. Het project start op in september 2021 bij een selectie van de scholen en krijgt via Kempen 2030 bekendmaking in de hele regio.

4. ACTIE : De stad werkt samen met haar partners aan een uitbreiding van het trage wegennetwerk

Om meer mensen op de fiets te krijgen, moeten we zorgen voor een betere beleving en meer mogelijkheden voor fietsers en stappers. Daarnaast willen we ook de groei van de verschillende functies in Hoogstraten centrum niet evenredig laten vertalen in een groei van automobilititeit tussen de kernen. **Een aantrekkelijk en fijnmazig netwerk van stap- en fietsroutes, aangevuld met een uitbreiding van trage weg kan daartoe bijdragen.**

De werkgroep trage wegen is opnieuw opgericht. In 2022 werken we aan een nieuw Trage Wegenplan voor Hoogstraten. Dit plan brengt alle trage wegen in beeld en stelt een priorisering op voor uit te voeren acties, gaande van onderhoud, inrichting tot het bijkomend realiseren van nieuwe trage wegen.

5. ACTIE : De stad investeert in samenwerking met Vervoerregio Kempen in de aanleg van zes Hoppinpunten.

Hoogstraten maakt deel uit van de Vervoerregio Kempen, die onder meer werkt aan een vraaggericht openbaar vervoer. Het doel is het aanbod beter af te stemmen op de vervoersvraag van de reiziger en op de reële stromen. Een concrete realisatie binnen de Vervoerregio is de uitrol van **Hoppinpunten : herkenbare vervoersknooppunten**

waar verschillende vormen van mobiliteit goed op elkaar aansluiten. In Hoogstraten volgen er de komende jaren zes hoppinpunten:

- Elke dorpskern krijgt een Hoppinpunt tegen 2024;
- De Hoppinpunten van Minderhout, Meer, Hoogstraten en Wortel zijn uitgerust met deelfietsen;
- In Minderhout komt vanuit de Vervoerregio een deelwagen;
- We zetten in op een goede bereikbaarheid van de Mosten en Wortel Kolonie vanaf de Hoppinpunten.

Figuur : een Hoppin bundelt verschillende vervoersoplossingen en helpt reizigers zich zo efficiënt mogelijk te verplaatsen.

6. ACTIE : Infrastructuurprojecten die de fietser en stapper meer veiligheid en ruimte bieden

De komende jaren zet een aantal stadsprojecten in het stadscentrum van Hoogstraten in op een hogere verkeersveiligheid en meer kwaliteit in de publieke ruimte. Door bij het ontwerp fietsers en stappers centraal te zetten, **kunnen ze een belangrijke sleutel vormen voor de modal shift in Hoogstraten.**

- Oost – West as en het plein Gravin Elisabeth

De huidige visie op de Oost-West as heeft onder meer als doel om een brede voetgangerszone te maken vanuit de Gravin Elisabethlaan naar de omgeving van het nieuwe cultuurhuis. Een nieuw te realiseren plein aan het kruispunt met de Gravin Elisabethlaan en de Vrijheid krijgt een autoluwe inrichting. Met de doortrekking van deze zone langs de Sint Katharinakerk naar de nieuwe autoluwe omgeving van het cultuurhuis

creëren we een **centrale autoluwe voetgangersas in het stadscentrum**, die een verbinding kan vormen voor andere trage verbindingen.

- Schoolstraat in Minderhout

De heraanleg van de Schoolstraat in Minderhout volgt na een reeks testmaatregelen binnen het project School-straten. Bij het herontwerp blijven kinderen en jongeren centraal staan, maar willen we ook maximaal inzetten op vergroening en ruimte om te bewegen en spelen. Een **parkachtig, autoluw ontwerp van de schoolomgeving** moet een hefboom vormen voor beleving, veiligheid en ontmoeting in het dorpscentrum.

- Gelmelstraat :

In de omgeving van schoolsite Spijker ondergaat de N124 een aanpak met focus op de oversteken naar de belangrijkste fietsverbindingen over den Dijk, de Gustaaf Segersstraat, ... Het Eeuwig laantje van de schoolsite wordt voor iedereen toegankelijk als veilige, groene verbinding tussen de Gelmelstraat en de Lindendreef. Vooral voor kinderen en jongeren is dit een belangrijke doorsteek.

Infrastructuur en meer ruimte voor de fiets is DE sleutel

6 op de 10 Vlamingen vinden het belangrijk om naast elkaar op het fietspad te kunnen rijden en elkaar veilig in te kunnen halen. De Vlaming erkent duidelijk het sociale aspect van fietsen. De toenemende verscheidenheid aan fietsen met verschillende snelheden op het fietspad, versterkt de nood aan bredere fietsinfrastructuur.

Fiets DNA -cijfers over het fietsen in Vlaanderen in 2020, Fietsberaad Vlaanderen

7. **ACTIE : We promoten een grotere fietscultuur in Hoogstraten en zetten zoveel mogelijk mensen aan het fietsen**

We nemen regelmatig deel aan mobiliteitsondersteuning en -campagnes om de **fiets te promoten als meest logische keuze voor iedereen**. Enkele voorbeelden:

- Week van de mobiliteit met de Strapdag en Car Free day : de campagneweek van het Netwerk duurzame mobiliteit, dat inzet op acties naar scholen, bedrijven en lokale overheden.

- Straatvinken : jaarlijkse burgertelling van het verkeer in de eigen straat. Het onderzoek van heel wat nuttige cijfers en analyses en groeit elk jaar aan deelnemers.
- Het gratis advies op maat voor werkgevers van het Provinciaal Mobiliteitspunt en het Pendelfonds. Via het Pendelfonds kunnen werkgevers subsidie ontvangen voor bijvoorbeeld, aankoop en leasing van bedrijfsfietsen, fietsvergoedingen en fietsinfrastructuur.

We bieden ondersteuning aan doelgroepen om **verplaatsingen voor iedereen veilig en betaalbaar te maken.**

- Fietsbib : in de Fietsbib kunnen gezinnen een jaar lang een fiets lenen voor kinderen. Het biedt een budgetvriendelijk alternatief, zonder aan kwaliteit in te boeten.
- Binnen het mobiliteitsplan zoeken we samen met partners naar **aanvullende ondersteuning om mobiliteitsarmoede weg te werken.** We denken daarbij aan: fietslessen voor volwassenen, het uitbreiden van de fietsbib met een aanbod voor volwassenen, buddysysteem inzetten om mensen wegwijs te maken in het openbaar vervoer, ...

Daarnaast zijn de **ondernemers op de bedrijventerreinen** een belangrijke doelgroep om een verduurzaming van het woon-werkverkeer bij te stimuleren. Aanvullend op het mobiliteitsplan gaan we op zoek naar flankerende acties die bedrijven concreet helpen om hun woon-werkverkeer te verduurzamen.

Het potentieel van de elektrische fiets

Hoogstratenaren schaffen meer en meer een elektrische fiets aan en ze spenderen meer budget aan hun fiets. Dat is vooral goed nieuws! Het betekent dat een groot deel van de verplaatsingen in de eigen gemeente en naar de buurgemeenten op een vlotte manier met de fiets kan gebeuren.

Aandeel van de inwoners dat in het gezin beschikt over minstens één elektrische fiets.

- Hoogstraten 27%
- Vlaanderen 18%

8. ACTIE : Deelwagens en elektrische wagens worden een essentieel onderdeel van het vervoersaanbod

Binnen de Vervoersregio onderzoeken we welke maatregelen de uitrol van deelauto's kan versnellen. Een eerste proefproject voor deelmobiliteit start in 2024 (zie hierboven), aan het geplande Hoppinpunt in Minderhout. Bij grote, nieuwe ontwikkelingen schuiven we deelmobiliteit naar voor in het toebedelen van de ruimte voor parkeren.

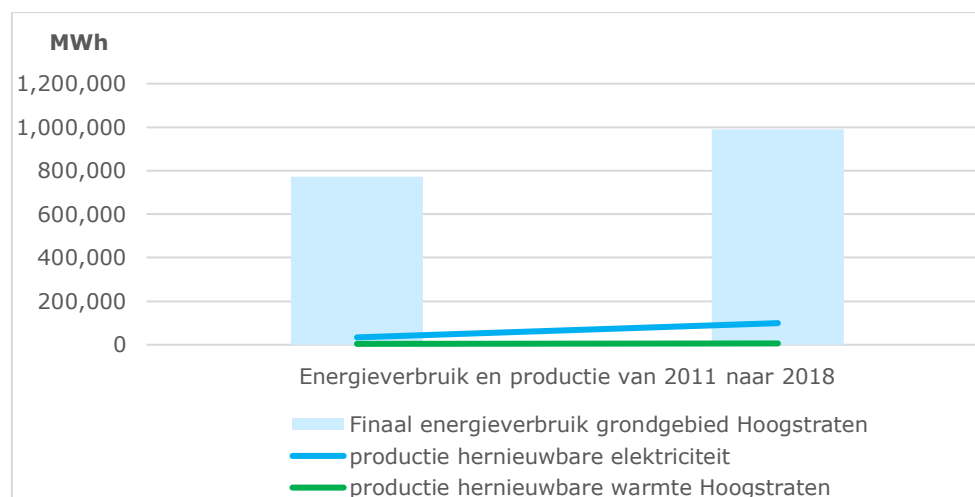
Het Vlaams Energie- en klimaatplan bevat een aantal concrete streefcijfers voor de marktaandelen van zero-emissie voertuigen in de toekomst. Tegen 2030 stelt het plan voorop dat 50% van de personenwagens emissievrij zijn. **Om dit te ondersteunen is het de bedoeling van Vlaanderen om 30.000 extra laadequivalenten uit te rollen.** De stad bundelt de communicatie over laadinfrastructuur en geeft eerstelijnsinformatie, onder meer over de Kaart publieke laadinfrastructuur Vlaanderen. Daarnaast voorziet de stad ook op publiek domein de mogelijkheid om laadinfrastructuur te plaatsen. Bedrijven en organisaties met laadinfrastructuur op eigen terrein, sporen we aan om die publiek toegankelijk te maken.

Speerpunt 6 : Transitie van fossiel naar hernieuwbaar

In de voorgaande speerpunten beschrijven we acties voor gebouwen, woonpatrimonium of door verplaatsingen. Energiebesparing is en blijft de meest logische stap in het lokale klimaatbeleid. Het is echter ook realistisch dat er nog een aanzienlijke energievraag resteert in 2030, voor verwarming, elektriciteit en productie. **Dit speerpunt is erop gericht om die energievraag zo duurzaam mogelijk in te vullen. Dat wil zeggen zonder het gebruik van fossiele brandstoffen en met zoveel mogelijk lokaal geproduceerde energie: zo steunen investeringen in hernieuwbare energie de lokale economie en welvaart.**

Hoe staan we er voor en waar werken we naartoe?

In 2018 bedroeg de lokale energieproductie (warmte en elektriciteit) ongeveer 10% ten opzichte van de totale energievraag. **Daarmee scoren we beter dan het Kempense of Vlaamse gemiddelde.**

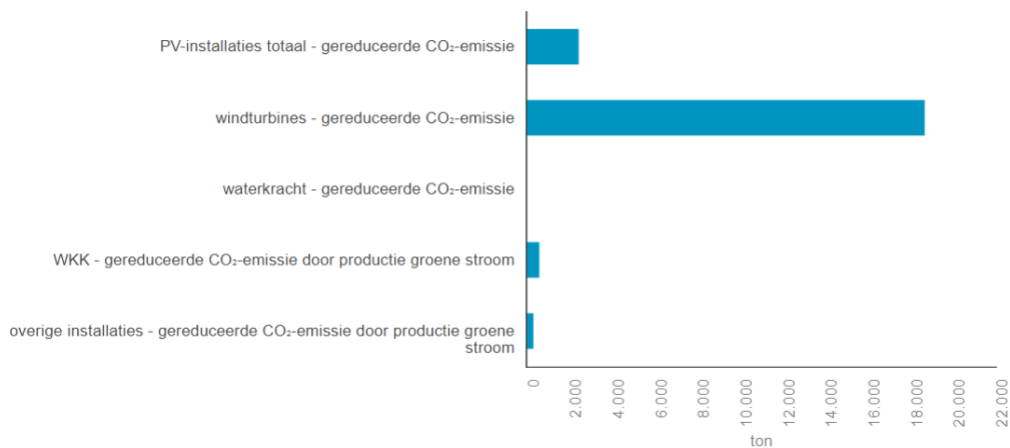

Figuur : Aandeel lokale energieproductie (elektriciteit en warmte) tegenover de finale energievraag in Hoogstraten, Bron : Klimaatrapport in cijfers, Provincie in cijfers

Hernieuwbare elektriciteit

De schatting van de totale productie van hernieuwbare elektriciteit in 2018 op het grondgebied van Hoogstraten bedraagt 99.362 MWh. Dit komt overeen met 42,0% van het totale elektriciteitsverbruik op het grondgebied in datzelfde jaar. Dankzij deze lokale groenestroomproductie is een CO₂-uitstoot vermeden van 21.959 ton CO₂.

De volgende installaties tellen mee: PV-panelen, windturbines, WKK en overige installaties die draaien op biomassa of biogas.

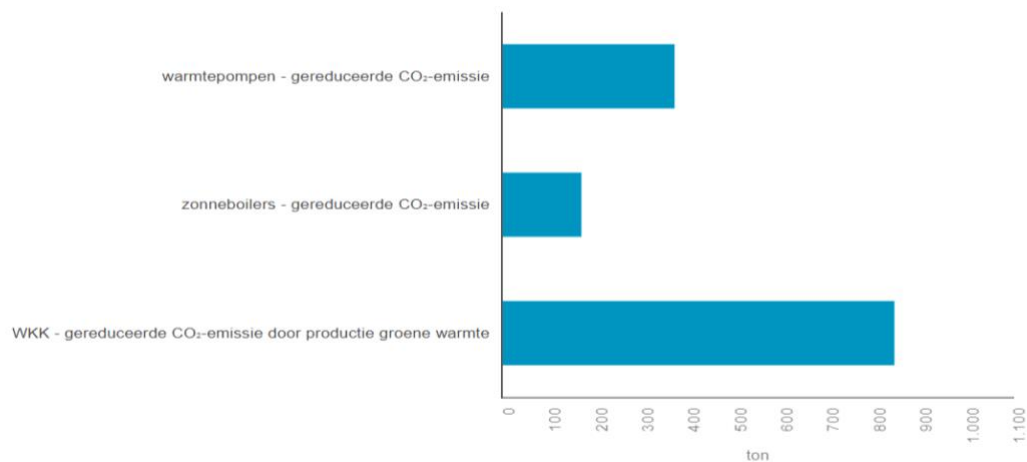
Figuur : Vermeden CO₂-uitstoot door productie van hernieuwbare elektriciteit in Hoogstraten , Bron : Klimaatrapport Provincie in cijfers

- **De grootste sprongen voor hernieuwbare elektriciteitsproductie zijn gezet door de plaatsing van windturbines in Hoogstraten.**
- Op de tweede plaats komen kleine en grotere PV-installaties bij gezinnen, organisaties en bedrijven.
- De elektriciteitsopwekking van WKK's op aardgas telt niet mee als vermeden CO₂-uitstoot, omdat die nog steeds werken met fossiele brandstoffen. Bij warmteproductie telt de vermeden CO₂-uitstoot wel mee.

Hernieuwbare warmte

De totale productie van hernieuwbare warmte in 2018 op het grondgebied van Hoogstraten wordt geschat op 6.000 MWh. Dit geeft echter geen volledig beeld: de productie van groene warmte via andere verwarmingsinstallaties – op bijvoorbeeld hout of pellets – zit niet mee in deze cijfers.

De volgende installaties tellen mee: warmtepompen, zonneboilers en WKK's.

Figuur : Vermeden CO₂-uitstoot door productie van hernieuwbare warmte in Hoogstraten , Bron : Klimaatrapport Provincie in cijfers

- **De grootste productie van hernieuwbare warmte gebeurt door WKK's, vooral in de tuinbouwsector, die de restwarmte (deels) inzet voor de productie.**
- De productie van warmte door warmtepompen is de laatste jaren toegenomen.

De stad is geen beslissende speler in de energietransitie, maar kan wel een actieve partner zijn voor concrete projecten en een ondersteunend (ruimtelijk en wetgevend) kader bieden voor initiatiefnemers. Belangrijke partners zijn Fluvius, IOK en de provincie Antwerpen.

Op te volgen indicator voor dit speerpunt is het aandeel lokaal geproduceerde hernieuwbare energie ten opzichte van de totale energievraag.

**Aandeel hernieuwbare energie
tgo totale energievraag**

Hoogstraten	10,6%
-------------	-------

Vlaanderen	7%
Trend 2011 - 2018	Stijgend 5% → 11%
Doel	32%

Bron : Klimaatrapport, Provincie in Cijfers+ Statistiek Vlaanderen

Inspiratie van Zonneregio Kempen

266

in gebruik

1.127.000

kWh uitgespaard

Zonneregio Kempen is een project voor meer zonnepanelen in de Kempen. Het project gaat uit van een kwalitatieve samenaankoop, maar koppelt hieraan een volledige begeleiding. Het is een initiatief van de burgercoöperatie Campina Energie. Projecten in samenwerking met lokale of regionale energiecoöperaties en biedt heel wat voordelen. De investeringen en opbrengsten blijven lokaal en de aanwezige expertise bij de coöperaties kan het proces versnellen. Ook de stad hoopt in de toekomst vaker met energiecoöperaties samen te werken. De eerste concrete realisatie is alvast gepland: een uitbreiding van de PV-installatie op WZC Stede Akkers, in samenwerking met Zonneregio Kempen. Hoogstraatse inwoners krijgen de kans om te participeren in het project.

Welke acties gaan we nemen om de doelen te bereiken?

Binnen dit speerpunt zetten we in op de volgende operationele doelstellingen en acties :

Operationele doelstellingen	Acties
OD 6.1 we verhogen de productie van hernieuwbare elektriciteit in de gemeente	<ol style="list-style-type: none">1. We zetten in op meer PV-installaties, via eigen projecten en promotie.<ul style="list-style-type: none">❖ De stad vergroot de PV-installatie op site Stede Akkers met 300 kWp in 2022❖ Het woonloket promoot actief en doorlopend PV-panelen voor woningen❖ We zetten meer in op de promotie van PV-panelen op grote daken2. We scheppen een ondersteunend ruimtelijk kader voor grootschalige energieproductie.
OD 6.2 We ondersteunen de productie van groene warmtevoorziening	<ol style="list-style-type: none">3. We ontwikkelen een warmteplan tegen 2022, als opstap naar een volwaardig warmtebeleid.4. We trekken als actieve partner aan de realisatie van warmtecluster site Stede Akkers.5. De stad onderzoekt de concrete invulling van bijkomende collectieve warmteclusters, onder meer met de glastuinbouwsector.

Hieronder geven we een beknopte omschrijving van de acties voor dit speerpunt.

OD 6.1 - We verhogen de productie en opslag van hernieuwbare elektriciteit in de gemeente.

1. ACTIE : We zetten in op meer PV-installaties, via eigen projecten en promotie.

Voor een echte doorgroei van het aantal PV-installaties zijn we afhankelijk van het bovenlokale energiebeleid, denk maar aan het effect van de groenestroomcertificaten en de digitale meter. **Toch is er nog heel wat potentieel voor PV-installaties in**

Hoogstraten, waar we ook als lokaal bestuur op kunnen inzetten. Dat doen we door zelf te investeren of de promotie ervan naar inwoners, organisaties en bedrijven.

- De stad vergroot de PV-installatie op site Stede Akkers met 300 kWp in 2022.

We maken daarvoor gebruik van het raamcontract met VEB (Vlaams Energiebedrijf) en de burgercoöperatie Campina Energie. Dat biedt een aantal voordelen. Zij zorgen voor een aantrekkelijke ontzorging, maar vooral in de mogelijkheid om de burger mee te laten participeren zit de maatschappelijke winst. We vergroten de bestaande installaties met 300 kWp en zorgen zo voor een volledige dekking van de huidige elektriciteitsvraag op die site.

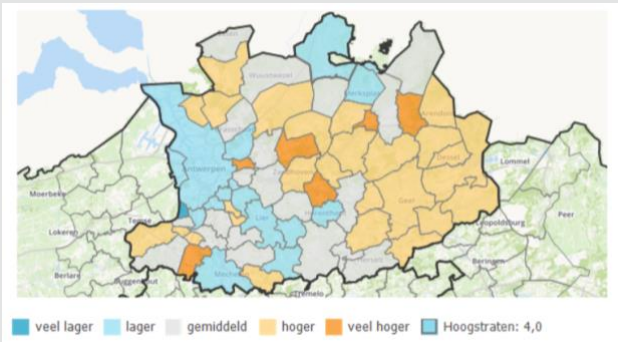
- Het woonloket promoot actief en doorlopend PV-panelen voor woningen.

Inspelend op campagnes of samenaankopen van partners zoals de Provincie Antwerpen en Kamp C, promoot het woonloket en onze huisbezoeker de installatie van PV-installaties bij gezinnen. De stad centraliseert de communicatie daarrond en geeft eerstelijnsinformatie.

- We zetten meer in op de promotie van PV-panelen op grote daken.

Om de productie op grotere daken op te schalen, is eerst nood aan een verbeterde regelgeving die minder onzekerheid veroorzaakt. **Duidelijkheid in rendement en de mogelijkheid tot zonedelen zijn belangrijke hefboomen.** Alternatieve financieringsmogelijkheden bieden kansen om toch te installeren wanneer de eigenaar dit niet zelf kan. De stad zet meer in op het faciliteren en het verbinden van partijen die PV-panelen (met burgerparticipatie) kunnen waarmaken. We werken daarvoor bijvoorbeeld samen met partners zoals energiecoöperaties of Voka.

Nog veel onbenutte daken in Hoogstraten

Er is nog veel plaats voor zonnepanelen. In Hoogstraten is nog maar 4% van het zonnepotentieel van de daken benut in 2020. Voor Antwerpen is dit 6,8%. Dat biedt dus nog kansen voor gezinnen, maar ook zeker bedrijven in Hoogstraten.

Figuur : benuttingsgraad daken voor PV (2020), bron Klimaatrapport Provincie in Cijfers

2. ACTIE : We scheppen een ondersteunend ruimtelijk kader voor grootschalige energieproductie

Om een aandeel van 33% hernieuwbare energie te behalen, moeten we inzetten op bijkomende grootschalige elektriciteitsproductie. Windenergie is tot dusver de meest toegepaste vorm in Hoogstraten. Daarvoor hebben we echter veel open ruimte nodig. De huidige voorbehouden zone in Hoogstraten – namelijk aan de snelweg – is momenteel ingevuld door privé-investeerders buiten Hoogstraten. **Het is dus een uitdaging om nieuwe zones te onderzoeken en selecteren binnen de juiste kwalitatieve ruimtelijke en maatschappelijke voorwaarden¹. Met als bijkomende uitdaging hoe we ook de opbrengsten van de productie kunnen laten terugvloeien naar de gemeente.**

Ook voor de investeringen in andere vormen van elektriciteitsproductie is er een duidelijk ruimtelijk kader nodig om investeerders duidelijkheid te geven wat waar kan. We denken dan bijvoorbeeld aan vergistingsinstallaties, middelgrote windmolens, PV-panelen op reststroken en bermen of de productie van biomassa op tijdelijke bestemmingen.

1 : Deze actie heeft een sterke koppeling met het ruimtelijk beleidsplan, waar 'ruimte voor energie' ook vervat zit.

Energielandschappen: regionale samenwerking voor ruimtelijk onderzoek

De provincie Antwerpen bakende 'energielandschappen' af waarbinnen de gemeenten samen een coherent beleid kunnen voeren. Een 'energielandschap' is een geografisch gebied waarbinnen zich erg gelijkaardige ruimtelijke en energetische uitdagingen voordoen en waarbinnen een wisselwerking tussen beide beleidsdomeinen voor een win-winsituatie zorgt. Hoogstraten zit in het Energielandschap Grensland Turnhout, waarin al enkele duidelijke gemeenschappelijke uitdagingen zijn gedetecteerd met een duidelijke vraag naar de provincie om een regionaal coördinerende rol op te nemen. Een regionaal windplan staat er mogelijks op de agenda. Stad Hoogstraten is dan ook sterke vragende partij om dit onderzoek met de provincie en de regio te voeren.

OD 6.2 – We ondersteunen de productie en opslag van groene warmtevoorziening.

3. ACTIE : We ontwikkelen een warmteplan, als opstap naar een volwaardig warmtebeleid

Een lokaal duurzaam warmtebeleid is gericht op de transitie van fossiele verwarming naar hernieuwbaar tegen 2050. Een warmteplan is het instrument om die transitie structureel en systematisch in juiste richting te sturen vanuit een economische en ecologisch optimum. En als lokaal bestuur staan we daarbij best mee aan het stuur: waar in onze gemeente zijn welke warmteconcepten het meest optimaal? En hoe kunnen we toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen en stadsprojecten daarop afstemmen?

IOK vervult voor Hoogstraten de rol van warmtemakelaar en gaf mee de opdracht voor een warmteplan. Voor Hoogstraten is de warmtezonering afgerond. Rekening houdend met de toekomstige warmtevraag en -bronnen zijn er zones geselecteerd waar collectieve warmtesystemen¹ het meest kostenoptimaal zijn. In de overige zones zijn kansen voor een collectief systeem afhankelijk van de context, zoals het inzetten van eigen patrimonium of geplande werken, of is het beter om kleinere of individuele systemen in te zetten.

In de laatste fase van het warmteplan zetten we de zonering om naar concreet beleid. Dat vraagt een verankering van het warmtebeleid in onze organisatie, in het beleid met concrete instrumenten en bij de praktische implementatie. **Een partnerschap met sleutelactoren zoals Fluvius² is in deze fase en bij de uitrol ook onmisbaar. In 2021 en 2022 werken we verder aan het warmteplan van de stad.**

1 In de juiste context zijn collectieve systemen de beste strategie. Warmtenetten zijn dus geen doel op zich. In de praktijk begint een warmtenet vaak vanuit een groepering of clustering van kleinere bouwstenen rond 'cruciale warmtevragers' of specifieke opportuniteiten (warmteclusters). Indien een voldoende groot geheel mogelijk is, kunnen we stapsgewijs een moedernet ontwikkelen.

2 De stad heeft met Fluvius een beheersovereenkomst voor warmteprojecten op openbaar domein. Het investeren in en de aanleg van de warmtenetten is dan ook een taak die eerder bij Fluvius ligt dan het lokaal bestuur.

4. ACTIE : We trekken als actieve partner aan de realisatie van warmtecluster site Stede Akkers

Na detectie van een goede mix in warmtevraag en warmteaanbod op en rondom site Stede Akkers gaf de stad in samenwerking met IOK de opdracht aan Kelvin Solutions om een eerste onderzoek te voeren naar een mogelijke omslag naar collectieve warmte. **De sociale mix van de verschillende actoren in deze cluster zorgt voor een zeer gespreide warmtevraag, wat de kansen voor een warmtenet vergroot.**

Na een eerste studie zijn de stad en de sleutelpartners rondom de site alvast positief. Dit zorgde er voor dat intussen Fluvius i.s.m. de stad het onderzoek verder leidt en in de ruimere regio ook een oplossing zoekt voor het verder vergroenen van het bestaande warmtenet op industrieterrein De Kluis.

5. ACTIE : De stad onderzoekt de concrete invulling van bijkomende collectieve warmteclusters, onder meer met de glastuinbouwsector

Naast de verankering van de warmtezoning in onze organisatie en het beleid gaat de stad samen met IOK en Fluvius concreet op zoek naar bijkomende warmteclusters in Hoogstraten. In eerste instantie ligt de focus op de bepaling van een aantal technisch kansrijke trajecten.

De glastuinbouwsector is een belangrijke warmtevragers in onze gemeente. De huidige en geplande WKK's hebben een duidelijke invloed op de totale CO₂-uitstoot. Dat toont ook onderstaande tabel, die de evolutie van de CO₂-uitstoot met of zonder WKK's weergeeft. **Binnen het clusteronderzoek bekijken we of we deze WKK's op een positieve manier kunnen inschuiven in de warmtetransitie.**

CO ₂ -uitstoot met en zonder WKK's	2011	2018	evolutie
CO ₂ - uitstoot in Ton grondgebied Hoogstraten	166.071	203.909	+23%
CO ₂ - uitstoot in Ton grondgebied Hoogstraten excl WKK	154.068	151.056	-2%

Tabel : Finale CO₂-uitstoot in Hoogstraten met en zonder berekening van WKK's, Bron CO₂-inventaris Vito

Energiegemeenschappen en energiedelen

Om de energietransitie echt op gang te krijgen, kunnen lokale en regionale energiegemeenschappen en het energiedelen aanzienlijke kansen bieden. Op dit moment zijn er nog een aantal belemmerende factoren. Veel mechanismen om die belemmeringen weg te nemen, zitten op het bovenlokaal niveau. Toch zien we al inspirerende initiatieven in Hoogstraten, die laten zien dat er wel degelijk draagkracht is voor energiecoöperaties. De stad zet momenteel al in op het verbinden van de sleutelpartners (zoals Fluvius) en initiatiefnemers. **Er is echter meer nodig om de bestaande complexe drempels weg te nemen. Een regionale energieregisseur kan daarin een oplossing vormen.** Een uitdaging zit daarbij ook zeker om de nodige aanpassingen voor de ondergrond (infrastructuur) in kaart te brengen en uit te voeren.

Enkele concrete projecten die momenteel in voorbereiding of opstart zijn:

- Coöperatie Halnet, powered by boer en burger: produceren en delen van elektriciteit door landbouwers en inwoners van het buurtschap Hal.
- Samenwerking Meer Fresh en Comeco: delen van zelf geproduceerde stroom- en warmte en waterreststromen.

Speerpunt 7 : Heel Hoogstraten is betrokken

We moeten er nu van uit gaan dat de ambities en noodzaak van de verschillende doelen en acties in dit actieplan nog onvoldoende breed gedragen zijn. De klimaattransitie dragen we immers niet alleen, ook de burger, organisaties en bedrijven trekken bij voorkeur mee aan de kar. Deze benadering resulteert in bottom-up initiatieven met impact en een versterkte sociale cohesie.

De komende jaren zetten we dus verder in op het meer bewustmaken en mobiliseren van zoveel mogelijk inwoners en actoren. In dit speerpunt bespreken we wat daar overkoepelend voor nodig is.

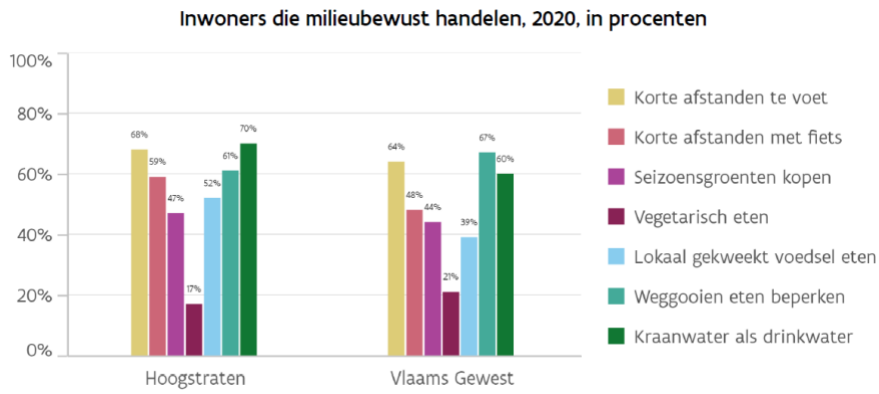
Hoe staan we er voor?

Betrokkenheid van de Hoogstratenaren is moeilijk te bevatten in cijfers of indicatoren. We doen toch een poging door de peiling van **het ecologisch bewustzijn in onze gemeente en de mate waarin de burger zich voor energie-initiatieven ondersteund voelt door de gemeente**. We geven hier geen te behalen indicatoren weer, omdat we erin geloven dat de betrokkenheid van de Hoogstraatse gezinnen, organisaties en bedrijven vooral moeten weergeven in het tonen van concrete acties en de impact die ze hebben.

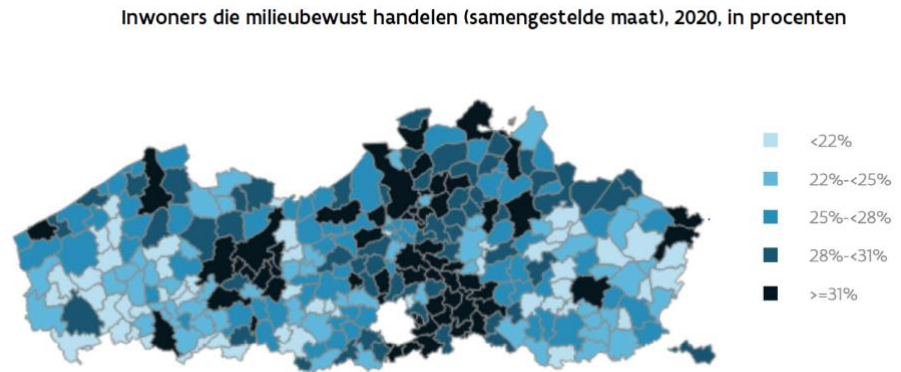
In vergelijking met het Vlaamse gemiddelde scoren we net iets beter dan het Vlaamse gemiddelde, met uitzondering van vegetarisch eetpatroon en weggooien van eten.

- Enkele vernieuwende horecazaken in Hoogstraten zetten vaker vegetarische gerechten op het menu. Plantaardig eten is wellicht meer een algemene, langetermijn ontwikkeling die uiteindelijk ook Hoogstraten bereikt.
- Welzijnsorganisatie 't Verzetje werkt al jaren aan armoedebestrijding door het aanbieden van gezonde voeding aan kansengroepen. Ze zet daarvoor voedselstromen in die anders uit de klassieke consumptiestroom vallen. Ze werkt samen met lokale spelers zoals bijvoorbeeld Coöperatie Hoogstraten.

De voedselstrategie OogstStraten zet die initiatieven in de kijker.

Figuur : acties die Hoogstratenaren zeggen dat ze doen. Bron : Gemeentemonitor .

Figuur: de mate waarin Hoogstratenaren zichzelf milieubewust vinden handelen. Bron : Gemeentemonitor

Welke acties gaan we nemen om de doelen te bereiken?

Binnen dit speerpunt zetten we in op de volgende operationele doelstellingen en acties :

Operationele doelstellingen	Acties
OD 8.1 De stad verhoogt de kansen van Hoogstraatse burgers en organisaties om meer betrokken te raken bij de klimaattransitie	<ol style="list-style-type: none">1. We voeren de communicatie op over het klimaatbeleid en – acties van en in de stad.2. We organiseren concrete vormen van inspraak over het klimaatbeleid van de stad.<ul style="list-style-type: none">❖ In 2021 lanceren we een oproep voor een nieuwe Milieu- en klimaatraad.❖ We geven de belangen van kinderen en jongeren een concrete plek aan de bestuurstafel, in de vorm van een fysieke Toekomststoel.3. We faciliteren concrete acties van burgers en organisaties.
OD 8.2 We versterken onze rol als facilitator en verbinder voor de klimaattransitie naar bedrijven toe.	<ol style="list-style-type: none">4. De stad ontwikkelt een strategie voor duurzaam bedrijfshuisvestingsbeleid.5. De stad zet verder in op OogstStraten, het platform voor duurzame voedselinitiatieven in Hoogstraten.6. De stad zoekt samen met de sector naar een ondersteunend beleid richting ondernemers die hen helpt klimaat- en energiedoelen te halen.

Hieronder geven we een beknopte omschrijving van de acties voor dit speerpunt.

OD 8.1 De stad verhoogt de kansen van Hoogstraatse burgers en organisaties om meer betrokken te raken bij de klimaattransitie.

Daarbij zetten we in op verschillende niveaus van participatie. Iedereen heeft immers verschillende manieren waarop ze betrokken willen of kunnen zijn. We volgen de drie niveaus die we hanteren in het participatiereglement van de stad:

1. 'Weten': Hoogstratenaren informeren over het klimaatbeleid en acties.
2. 'Zeggen': inspraak organiseren op maat van de doelgroep.
3. 'Doen': ondersteunen en verbinden, zodat Hoogstratenaren zelf acties nemen.

1. **ACTIE: We voeren de communicatie op over het klimaatbeleid en – acties van en in de stad.**

Een hogere betrokkenheid creëren, start bij grondig informeren. We communiceren voortaan meer systematisch over het klimaatbeleid en -acties van de stad. We starten alvast met de volgende stappen:

- Bij de landing van het nieuwe klimaatactieplan maken we een heldere en wervende samenvatting.
- **Via een digitaal dashboard bundelen we de beschikbare en relevante cijfers die de evolutie van de klimaatuitstoot van de verschillende sectoren in beeld brengen.**
- We koppelen concrete acties in de stad en op het terrein op een meer zichtbare manier aan klimaat. Informatiebordjes bij onthardingsprojecten zijn daar een voorbeeld van.

2. **ACTIE : We organiseren concrete vormen van inspraak over het klimaatbeleid van de stad.**

Door inspraak te organiseren, vanuit verschillende perspectieven, komen we tot een beter klimaatbeleid. Inspraak kan dan gaan over zowel het algemene klimaatbeleid, maar evengoed over concrete acties van het klimaatplan. We richten twee nieuwe vormen van inspraak op:

- **In 2021 lanceren we een oproep voor een nieuwe Milieu- en klimaatraad naar alle Hoogstraatse inwoners.** Deze raad adviseert het stadsbestuur over het algemene klimaatbeleid en kan eigen initiatieven opzetten om de Hoogstraatse burger meer te betrekken.
- We geven de belangen van kinderen en jongeren een concrete plek aan de bestuurstafel, **in de vorm van een fysieke Toekomststoel.** Die stoel schuift mee aan tafel bij klimaatgerelateerde acties waar hun betrokkenheid van belang is. Om zo enerzijds het bestuur aan te moedigen tot het nemen van dappere

beslissingen, verantwoordelijkheid en acties, die betrekking hebben op de toekomst (call to action). Anderzijds om kinderen en jongeren een stem te geven, die ze door het verkrijgen van de juiste informatie goed leren onderbouwen.

3. ACTIE : We faciliteren concrete acties van burgers en organisaties

Bestaande klimaatinitiatieven kunnen we versterken of verbinden. Of met de juiste ondersteuning kunnen we nieuwe ideeën helpen concreet maken. We onderzoeken samen met de Milieu- en klimaatraad naar de beste manieren van ondersteuning. Daarbij mikken we op de individuele burger, maar evengoed op verenigingen en organisaties.

Mogelijk opties daarbij zijn alvast:

- Financiële ondersteuning van projecten in de vorm van een projectsubsidie. De spelregels daarvoor geven we samen met de Milieu- en klimaatraad vorm.
- Een platform voor initiatiefnemers, waar ze kennis en expertise kunnen delen.
- Het versterken van oproepende campagnes van partners, zoals Translab K of het project Klimaatmakers van Kempen 2030.

Vanuit Wortel 2030 op weg naar het groenste dorp?

Wortel 2030 krijgt een concrete doorstart.

Eind 2019 startte de stad een participatietraject over de toekomst van Wortel. Ondanks de coronapandemie werkten 40 ambassadeurs aan een visie die de eigenheid van het dorp vat en zich uitsprekt over de gewenste ontwikkelingen.

De bewoners zijn ambitieus en spraken zich uit om het groenste dorp van de Kempen te worden. Hiervoor zijn vooral in het dorpshart nog heel wat inspanningen nodig, maar de keuze om een centraal (parkeer)plein om te vormen tot groene zone toont alvast haar daadkracht.

Vanuit het klimaatbeleid van de stad vormt deze samenwerking met de Wortelse gemeenschap heel wat kansen. Het creëert bewustwording en draagvlak voor vernieuwende projecten en door de inbreng van de

inwoners verbeteren we de kwaliteit van onze projecten.

OD 8.2 We versterken onze rol als facilitator en verbinder voor de klimaattransitie naar bedrijven toe.

In dit nieuwe klimaatactieplan is geen apart speerpunt opgenomen die zich specifiek richt op de groep ondernemers. Doorheen dit klimaatactieplan zijn echter over de verschillende speerpunten acties opgenomen die gericht zijn op ondernemers. Onderstaande tabel toont aanwezige linken in de speerpunten. Denk daarbij aan het warmteplan en het onderzoek naar clusters, inzetten op zonnedelen of de rol van de lokale bouwsector in een ambitieus renovatieprogramma van woningen.

Speerpunt Kempen 2030 – koppeling met doelgroep ondernemers :	Industrie / bedrijventerreinen	Tertiair	Land- en tuinbouw
de stad gebruikt 40% minder energie, als opstap naar fossielvrij tegen 2050.			
Klimaatadaptatie : klimaatproof openbaar domein klimaatproof en groenblauwe netwerken creëren.	x	x	x
Private ontwikkelingen klimaatproof sturen	x	x	x
Privaat gebouwenpatrimonium renoveren of transformeren		x	
Systematische keuze voor alternatief vervoer	x	x	x
Transitie van fossiel naar hernieuwbaar	x	x	x
Heel Hoogstraten is betrokken	x	x	x

Mondiaal klimaatbeleid		x	
------------------------	--	---	--

Tabel : koppeling tussen de speerpunten van Kempen2030 en de doelgroep 'ondernemers'

Echter, de impact en invloed van ondernemers op de totale klimaatuitstoot van Hoogstraten is groot: het bedraagt meer dan de helft en het energieverbruik blijft voorlopig stijgen. We hebben het dan over de tertiaire sector (van kantoorgebouwen tot KMO's), de industrie (bedrijven op bedrijventerreinen) en de land- en tuinbouw, zoals we die drie sectoren ook kennen in de CO2-inventarissen van Vito. **Deze bedrijven staan niet alleen voor de uitdaging om zelf hun verantwoordelijkheid op te nemen in de energietransitie, maar voelen zelf ook al de gevolgen van de klimaatcrisis** (bv droogte in de landbouw of grondstofprijzen).

Groeipercentage uitstoot tov 2011	Hoogstraten	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
tertiair	-5,5%	-,7%	0%
industrie (niet-ETS)	34%	-3,8%	-8,2%
landbouw	75,3%	29,2%	5,5%

Tabel : % groeipercentage tov 2011, Provincie in cijfers

Voor het klimaatbeleid van de stad is een verbinding tussen de klimaatdoelen en het ondersteunende beleid voor de lokale economie daarvoor een startpunt. We zoeken die verbinding best in dialoog met de sectoren zelf om de juiste maatregelen te nemen. Het onderzoek rond huisvestingsbeleid is daarvoor alvast een stevige aanzet.

4. ACTIE : De stad ontwikkelt een strategie voor duurzaam bedrijfshuisvestingsbeleid.

In deze studie werkt de stad een transitiepad uit om de Hoogstraatse bedrijventerreinen futureproof te maken. Dit pad moet de basis leggen voor een verdere uitbouw van een integraal beleid rond lokale bedrijfshuisvesting van de stad. Het doel is om de bedrijventerreinen verder te versterken door in te zetten op kwaliteit, toegankelijkheid en optimale benutting.

In 2021 start de stad met een onderzoek 'ontwikkelen van een kwaliteitsvol en duurzaam bedrijfshuisvestingsbeleid'. Dit traject moet ons als stad in staat stellen om hierrond weloverwogen beleidskeuzes te maken én om doortastende acties en initiatieven in te plannen om onze bedrijventerreinen te versterken. Participatie met de betrokken ondernemers en andere stakeholders staat daarbij centraal.

5. ACTIE : De stad zet verder in op OogstStraten, het platform voor duurzame voedselinitiatieven in Hoogstraten

De stad lanceerde samen met vele actieve stakeholders in de Hoogstraatse voedselketen een voedselstrategie. Die resulteerde in een digitaal platform dat de vele duurzame voedselinitiatieven in onze stad samen brengt. OogstStraten streeft een aantal gezamenlijke doelstellingen na, zoals korte keten, duurzame voedselproductie of meer voeling met voeding.

Op denk- en doe-avonden komen nieuwe initiatieven naar boven of gaan mensen vanuit verschillende perspectieven in dialoog over actuele thema's. Begin 2022 gaat OogstStraten verder met een nieuwe focus.

6. ACTIE : de stad zoekt samen met de sector naar een ondersteunend beleid richting ondernemers die hen helpt klimaat- en energiedoelen te halen.

Het onderzoek over bedrijfshuisvestingbeleid brengt al een aantal kansen en acties in kaart rond verduurzaming voor de ondernemers op de bedrijventerreinen. De doelgroep ondernemers is echter ruimer dan dat: ook voor de vele ondernemers in onze kernen en het buitengebied moeten we een passende, ondersteunend beleid ontwikkelen om hen te helpen de klimaat- en energiedoelen te halen.

Belangrijk bij de totstandkoming van dit ondersteunend beleid is dat de detectie van de potentiële maatregelen bottom-up gebeurt, op maat van de sector of onderneming. Een **reeks ronde tafels met ondernemers en experts** kan belangrijke pionierprojecten en goede ondersteunende maatregelen in kaart brengen. **De inspiratielijst voor mogelijke maatregelen is alvast lang :**

- Energiecoaching voor middelgrote en grotere ondernemingen via begeleiding op maat bij de uitvoering van energie-efficiëntiemaatregelen en hernieuwbare energie-investeringen;
- Een premie op energiescans voor kleinere ondernemingen;

- Gebiedsstudie en projectfacilitatie over de uitwisseling van industriële energie- en/of waterstromen;
- Ondernemers aanzetten om deel te nemen aan één van de georganiseerde sectorale MVO-charters (VOKA Charter Duurzaam Ondernemen, Unizo Roadmap duurzaam ondernemen, ...) ;
- Het ontwikkelen van een lokale sustainability award;
- De hernieuwbare energiemakelaar: faciliteren van middelgrote windturbines en middel/grootschalige niet-conventionele PV-projecten (PV op reststroken, drijvende PV, ...);
- Mobiliseren van grote daken voor conventionele PV-projecten en participatiemogelijkheden bij windenergieprojecten voor burgercoöperaties;
- Aanstellen van een stedelijke mobiliteitscoördinator voor woon-werkverkeer bij bedrijven en de ondersteuning van bedrijfsvervoersplannen;
- Het ruimtelijke beleidsinstrumentarium en vergunningplichtige (ver)bouwprojecten in lijn brengen met de langetermijn ambities voor klimaat door implementatie van algemene en projectspecifieke bouwvoorschriften rond mobiliteit, duurzaam bouwen, energie,

Bovenstaande actielijst bevat al heel wat ambitie. Het is echter niet wenselijk om vanuit de stad alleen een ondersteunend aanbod uit te werken. Net daarom is het belangrijk om te vertrekken van de actiebereidheid die er in Hoogstraten zelf aanwezig is bij de ondernemers en dit te koppelen aan een versterking van het lokaal economisch beleid van de stad.

Speerpunt 8 : Mondiaal klimaatbeleid

Het blijft belangrijk om ons in de eerste plaats op het eigen grondgebied in te zetten, **maar daarnaast moeten we ook onze verantwoordelijkheid opnemen met betrekking tot mondiale uitdagingen inzake klimaat en klimaatsveranderingen.** Hoogstraten investeert nu al 0,7% van de exploitatieontvangsten in mondiale samenwerking. Hierbinnen besteedt de stad een aanzienlijk bedrag aan klimaatmaatregelen in het Zuiden.

De uitdagingen in het Zuiden liggen erg verspreid. Zuidelijke regio's voelen nu al de gevolgen van klimaatverandering en zijn hier weinig tegen bestand. Daarnaast zijn er voor veel zuidelijke gemeenten ook nog heel wat eigen maatregelen mogelijk. In het licht van mondiale samenwerking willen we zowel met de eigen stedenband een klimaatactieplan realiseren, als een partnerschap aangaan met BOS+ en Provincie Antwerpen om bij te dragen aan het behoud en herstel van het Amazonewoud.

Hoe staan we er voor en waar werken we naartoe?

Stad Hoogstraten **werkt via partnerschappen aan mondiale samenwerking.** Vooral in samenwerking met Za-Kpota draagt de stad bij door de uitwisseling van kennis en door ondersteuning bij monitoring, rapportering en evaluatie.

– **Behoud en herstel Amazonewoud**

We sluiten aan bij het programma van Provincie Antwerpen en BOS+. Dit programma zet in op het beschermen van Amazonewoud in Peru en zorgt door aanplant van nieuw bos voor een compensatie van CO₂. We zorgen vanuit Hoogstraten **voor een aanplant in Peru van ongeveer 1 ha bos en beschermen 1.200 ha bos.** Dit moet zorgen voor de compensatie van 300 ton CO₂ en tegelijk voor een bescherming van de biodiversiteit en versterking van lokale gemeenschappen.

– Stedenband Hoogstraten – Za-Kpota

Hoogstraten heeft sinds 2014 een partnerschap met de gemeente Za-Kpota in Benin, West-Afrika. Samen met onze stedenbandpartner engageert Hoogstraten zich om een klimaatplan uit te werken en uit te voeren op het grondgebied van Za-Kpota. **Za-Kpota is een landbouwgemeente** die door veranderende seizoenen (langere droogteseizoenen, kortere regenseizoenen) **de impact van klimaatverandering meer en meer voelt**. De doelstellingen van Hoogstraten en Za-Kpota zijn dan om ook om **bij te dragen aan de evolutie naar een klimaatrobuustere gemeente**. Uit een studie van de regio waarvan Za-Kpota deel uitmaakt, komen ook een aantal duidelijke uitdagingen naar voor zoals het hoge verbruik van hout, de bevolkingsaan groei, droogte, ... Daarnaast blijven ook uitdagingen zoals het sorteren van afval en compostering pertinent.

Caractérisation physique des déchets

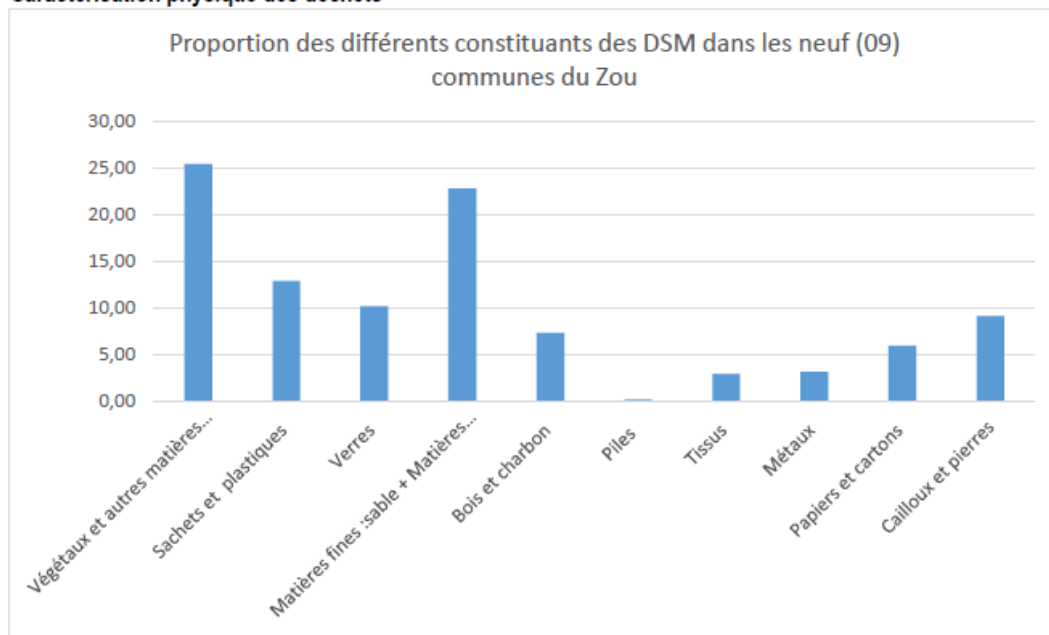

Figure 6: Proportion moyenne des différents constituants des DSM

Bron : PAAEDC, CCZ, 2019

Bovenstaande tabel toont de verschillende soorten afval in de regio Zou waar ook Za-Kpota onderdeel van is. Opvallend is dat **een groot deel van dit afval composteerbaar is. Het hergebruiken van afval gebeurt nu nog weinig**. Toch kan de regio door onder andere in te zetten op compostering in heel wat economische sectoren winsten boeken.

Bodemgebruik Za-Kpota

Waar er in 1995 nog grote gebieden bebost waren, zijn deze ongeveer 10 jaar later in zowel het zuiden als het noorden van de gemeente verdwenen. Grote delen van de bodem zijn omgevormd naar landbouwgrond of liggen nu braak. In 2011 komt vooral struiksavanne veel voor, gevolgd door palmboomplantages in het noorden van de gemeente. De gebieden voor herbebossing nemen ongeveer 8% van het grondgebied in, de sinaasappelgaarden 6%.

Inspiratie : Bakstenen uit plastic in Bohicon, Benin

De Hongaarse stichting IMRO Foundation werkt samen met de Beninese stad Bohicon op zoek naar manieren om afval te verwerken. Gemeente Zoersel heeft ook een partnerschap met de stad Bohicon en coördineert het project mee.

In de toekomst wil de stichting 2 versnipperaars en 3 handmatige persen aankopen om afval te versnipperen. Zo kunnen de partners afval in de toekomst effectief verzamelen om het dan te valoriseren en een tweede leven te geven. Heel concreet wordt door de toevoeging van onder andere cement een baksteen gecreëerd. Een milieu-

en educatiecentrum zorgt ervoor dat het versnipperde afval en de bakstenen opnieuw worden gebruikt. De bevolking kan in dit centrum ook terecht voor informatie en om een blik te werpen op het proces. De bedoeling is om via deze weg te sensibiliseren rond afvalsortering, recyclage en valorisatie van afval.

Welke acties gaan we nemen om de doelen te bereiken?

Binnen dit speerpunt zetten we in op de volgende operationele doelstellingen en acties :

Operationele doelstellingen	Acties
OD 9.1 Hoogstraten werkt samen met Provincie Antwerpen en BOS+ aan klimaat-compensatie.	<ol style="list-style-type: none">1. In samenwerking met BOS+ en Provincie Antwerpen zetten we in op bosbescherming en CO2- compensatie in het zuiden.<ul style="list-style-type: none">❖ Hoogstraten compenseert 300 ton CO2 door de aanplant van 1 ha bos in het Zuiden.❖ Hoogstraten engageert zich om 1200ha bos te beschermen in het Zuiden.
OD 9.2 We schrijven, monitoren en evalueren, in samenwerking met Za-Kpota, een klimaatplan dat moet voorzien in het klimaatrobuuster en milieuvriendelijker maken van de gemeente.	<ol style="list-style-type: none">2. Hoogstraten ontwerpt in samenwerking met haar stedenbandpartner een programma dat inzet op klimaatadaptatie in Za-Kpota.<ul style="list-style-type: none">❖ Het programma omschrijft de doelstellingen, acties, indicatoren en evaluatiemethode.❖ Het programma omschrijft duidelijk de manier waarop lokale bevolking betrokken wordt.3. Jaarlijks stelt Za-Kpota in samenwerking met Hoogstraten een actieplan op dat bijdraagt aan de doelstellingen geformuleerd in het programma.4. Hoogstraten voert een eindevaluatie van het programma uit in het laatste jaar van uitvoering.

Hieronder geven we een beknopte omschrijving van de acties voor dit speerpunt.

1. **ACTIE : In samenwerking met BOS+ en Provincie Antwerpen zetten we in op bosbescherming en CO2- compensatie in het zuiden.**

❖ *Hoogstraten compenseert 300 ton CO2 door steun aan BOS+.*

Hoogstraten stapt mee in het programma van BOS+ en Provincie Antwerpen om te werken aan klimaatcompensatie via de aanplant van bos in het Zuiden. Hoogstraten zorgt ervoor dat ongeveer 1ha bos wordt aangeplant en beschermd blijft. Dit moet zorgen voor een compensatie van 300 ton CO2.

❖ *Hoogstraten steunt BOS+ om 1200ha Amazonewoud te beschermen.*

Hoogstraten beslist om deel te nemen aan het programma van BOS+ en Provincie Antwerpen in het Amazonewoud (Peru). BOS+ ontvangt een financiële ondersteuning om samen met lokale partners 1200ha bos te beschermen. Dit zorgt voor een bescherming van bestaand bos tegen houtkap, bescherming van de biodiversiteit en een socio-economische winst voor lokale gemeenschappen.

Stedenband Hoogstraten – Za-Kpota

2. **ACTIE: Hoogstraten ontwerpt in samenwerking met haar stedenbandpartner een programma dat inzet op klimaatadaptatie in Za-Kpota.**

Veel Zuidelijke gemeenten voelen sterk de gevolgen van klimaatveranderingen (langere droogtes, kortere regenseizoenen, ...). Samen met Za-Kpota werken we een plan uit rond klimaatadaptatie en het weerbaarder maken van de gemeente.

❖ *Het programma omschrijft de doelstellingen, acties, indicatoren en evaluatiemethode.*

Door doelstellingen, acties, indicatoren en methode van evaluatie te omschrijven garanderen we dat we het programma kunnen opvolgen doorheen de jaren. Na een aantal jaar kunnen we op basis van de doelstellingen en indicatoren bijsturen. Op het einde van het programma voeren we een evaluatie uit.

❖ *Het programma omschrijft duidelijk de manier waarop lokale bevolking betrokken wordt.*

Met dit programma willen we ook de lokale bevolking betrekken. Om een structureel verschil te maken is het ook nodig om hen in te lichten over klimaat en klimaatveranderingen. Het programma versterkt zodra de bevolking eigen acties en

stappen onderneemt. Daarnaast willen we inzicht geven in de beleidskeuzes van hun gemeente zodat deze ook door een breder publiek gedragen kunnen worden.

3. ACTIE: Jaarlijks stelt Za-Kpota in samenwerking met Hoogstraten een actieplan op dat bijdraagt aan de doelstellingen geformuleerd in het programma.

Naast het programma komt er jaarlijks een actieplan dat heel concreet de verschillende stappen en het budget omschrijft. Op deze manier zijn alle partijen op de hoogte van het proces en kan er ook gekeken worden waar (eventuele) vertragingen plaatsvinden.

4. ACTIE : Hoogstraten voert een eindevaluatie van het programma uit in het laatste jaar van uitvoering.

Tijdens en na het laatste jaar van uitvoering voeren de partners een eindevaluatie uit die de vooropgestelde doelstellingen en indicatoren vergelijkt met de resultaten van de uitvoering. Na deze evaluatie koppelen we terug naar alle stakeholders en kijken we hoe we er na afloop verder kunnen werken.

Opportunities en toekomstige kansen voor samenwerking:

- *In samenwerking met andere partners is er de mogelijkheid tot uitwisseling van kennis en kansen.*
- *Een samenwerking met Provincie Antwerpen en BOS+ zorgt voor een werking op grotere schaal met een beperkte investering.*
- *Hoogstraten werkt ondertussen al 7 jaar in een partnerschap met Za-Kpota waaruit het nodige vertrouwen voor de uitvoering van grotere programma's voortvloeit. Daarnaast kunnen beide gemeenten veel leren van de andere gemeente.*

© P. Wuyts

Hoogstraten
hoogst hartelijk